

Cultuur in Oost

Cultuuronderzoek in Utrecht Oost

Rapportage:
Drs. D.L. van der Veen

Utrecht, maart 2009

In opdracht van de bewonerswerkgroep 'Cultuur in Oost'

Onderzoeksbureau LABYRINTH
Ondiep Zuidzijde 6
3551 BW Utrecht
Tel 030 2627191
info@labyrinthonderzoek.nl
<http://www.labyrinthonderzoek.nl>

Cultuur in Oost

Uitgevoerd door onderzoeksbureau Labyrinth in opdracht van de werkgroep 'Cultuur in Oost'
o.l.v. Bernadette Slotman en Christa Tydeman

bernadette.slotman@casema.nl
tydemanc@xs4all.nl

Publicatie onderzoek: maart 2009

Beste medebewoner,

Een aantal bewoners uit Utrecht Oost spant zich in voor een goed culturaanbod in de wijk en heeft zich daartoe verenigd in de werkgroep 'Cultuur in Oost'. De werkgroep vraagt zich af hoe u cultuur beleeft en waar u behoefte aan heeft. Daarom is besloten om samen met Onderzoeksbureau Labyrinth hier onderzoek naar te doen.

We hopen van harte dat u onze korte vragenlijst wilt invullen; uw ideeën en wensen tellen mee! Wij verzoeken u de vragenlijst het liefst zo spoedig mogelijk in te vullen op:

www.cultuurinoost.nl

Hartelijk dank!!

INHOUD.....	4
SAMENVATTING / CONCLUSIE.....	5
1. INLEIDING.....	10
AANLEIDING EN DOELSTELLING	10
ONDERZOEKSAANPAK	10
REPRESENTATIVITEIT ONDERZOEK.....	10
ANALYSE DATA.....	10
LEESWIJZER	11
2. PASSIEVE CULTUURBELEVING.....	12
2.1 ONDERNEMEN VAN PASSIEFCULTURELE ACTIVITEITEN	13
2.2 ONDERNEMEN VAN ACTIVITEITEN IN DE WIJK	15
3. ACTIEVE CULTUURBELEVING	17
3.1 ONDERNEMEN VAN ACTIEFCULTURELE ACTIVITEITEN.....	17
3.2 PRESENTEREN VAN CULTUURBEOEFENING AAN ANDEREN.....	18
3.3 VRAAG NAAR RUIMTE VOOR CULTUURBEOEFENING	19
4. CULTURELE VOORZIENINGEN IN UTRECHT OOST.....	20
4.1 KENNIS EN GEBRUIK VAN VOORZIENINGEN IN OOST.....	21
4.2 TEVREDENHEID VAN BEWONERS MET HET CULTUURAAVBOD IN DE WIJK.....	22
5. CULTURELE WERKPLAATSEN	25
5.1 MENING VAN BEWONERS.....	25
5.2 WAT ZOULDEN BEWONERS HIER DAN WILLEN ONDERNEMEN?	25
BIJLAGE 1: REPRESENTATIVITEIT	26
BIJLAGE 2. VERSCHIL IN PASSIEVE CULTUURBELEVING (ALGEMEEN) EN BEWONERSGROEPEN	29
BIJLAGE 3:VERSCHIL IN CULTUURDEELNAME EN BEWONERSGROEPEN	31
BIJLAGE 4: VERSCHIL IN PASSIEVE CULTUURBELEVING IN DE WIJK EN BEWONERSGROEPEN	32
BIJLAGE 5: VERSCHIL IN ACTIEVE CULTUURBELEVING EN BEWONERSGROEPEN	33
BIJLAGE 6: INVULLING CULTURELE WERKPLAATS	34

Samenvatting / Conclusie

Aanleiding en doel

Een aantal bewoners uit Utrecht Oost spant zich in voor een goed cultuuraanbod in de wijk en heeft zich daartoe verenigd in de werkgroep 'Cultuur in Oost'. Deze werkgroep heeft hart voor cultuur in de wijk en vraagt zich af hoe medebewoners cultuur beleven. De werkgroep Cultuur in Oost heeft in het najaar van 2008 Onderzoeksbureau Labyrinth gevraagd om het cultuuronderzoek te leiden.

Hoofddoel:

Het hoofddoel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de huidige cultuurbeleving van wijkbewoners (zowel actief als passief en zowel in de wijk als buiten de wijk) en de vraag van bewoners naar cultuur in de wijk. Op basis van deze inzichten kan beleid ontwikkeld worden om het huidige aanbod in de wijk beter af te stemmen op de vraag vanuit de wijk. Hiertoe zal de politiek bereid gemaakt moeten worden om op de juiste wijze te investeren in cultuur in de wijk.

Onder passieve cultuurbeleving van bewoners wordt in dit onderzoek verstaan:

"Het kijken naar of beleven van (professionele) cultuuruitingen van anderen, bijvoorbeeld het bezoeken van een concert of het bezichtigen van een kasteel"

Onder actieve cultuurbeleving van bewoners wordt in dit onderzoek verstaan:

"Het zelf (mede)vervaardigen of (mede)presenteren van cultuur (of kunst), bijvoorbeeld dansen in een dansgroep, het schrijven van poëzie of het maken van een beeldhouwwerk"

In Utrecht Oost wonen 29.000 mensen (Utrecht Buurtmonitor, 2008). Het onderzoek richt zich op de volwassen bewoners van 18 jaar en ouder. In totaal hebben 600 respondenten deelgenomen aan het onderzoek, evenredig verdeeld over de drie subwijken van Oost. Waar mogelijk en waar interessant is bekeken of er verschillen in cultuurbeleving bestaan tussen bewoners van verschillend geslacht, verschillend opleidingsniveau en verschillende leeftijdsgroep.¹

¹ Het opleidingsniveau is in dit onderzoek uitgesplitst in lager en middelbaar opgeleiden en hoger opgeleiden. De grote studentengroep uit Utrecht Oost valt in de categorie lager en middelbaar opgeleiden. Met betrekking tot leeftijdsgroep zijn drie groepen onderscheiden: 18 t/m 34 jaar, 35 t/m 54 jaar en 55 jaar en ouder.

Hoofdconclusies

- Naar de film gaan is de meest populaire culturele activiteit onder wijkbewoners. Verder scoren hoog het bezoeken van bibliotheek (vooral studenten), concert/ muziekvoorstellingen, musicals/toneel, musea en culturele evenementen.
- Jongere bewoners (18 t/m 34 jaar) ondernemen relatief wat minder vaak (passieve) culturele activiteiten dan oudere bewoners. Ook bewoners met een lage en middelbare opleiding (inclusief de studentengroep) ondernemen gemiddeld wat minder vaak culturele activiteiten.
- Van alle actiefculturele activiteiten houdt de Oost-bewoner zich het meeste bezig met film en fotografie (26% van alle bewoners), gevolgd door musiceren (22%), schrijven/dichten (19%), schilderen/tekenen (17%), zang (16%), verzamelen (15%) en dansen (14%).
- Vrouwen zijn beter bekend met culturele voorzieningen in de wijk dan mannen. De jongste bewonersgroep (18 t/m 34 jaar) heeft minder kennis dan oudere wijkbewoners, hoger opgeleiden zijn relatief beter bekend dan lager / middelbaar opgeleiden.
- Een derde deel van de wijkbewoners is tevreden met het cultuuraanbod in de wijk, ook een derde deel is niet tevreden / niet ontevreden. De ontevreden bewoners zijn met 11% in de minderheid. Een kwart van de bewoners is tenslotte van mening dat cultuur in de wijk niet zo belangrijk is. Mannen vinden dit vaker dan vrouwen.
- Wanneer het cultuuraanbod in de wijk zou worden uitgebreid, beleeft 41% van de wijkbewoners liever hier cultuur dan in het centrum. Bijna een derde gaat ook in dat geval liever naar de binnenstad. Vooral studenten en jongere bewoners zijn meer op het centrum gericht. Lager en middelbaar opgeleiden (geen studenten) zijn minder centrum-georiënteerd dan hoger opgeleiden en houden zich over het geheel gezien minder met cultuur bezig.
- Een culturele werkplaats is een plek waar professionele kunst en amateurkunst in wijkgerichte activiteiten met elkaar verbonden wordt. Een ruime meerderheid (71%) is van mening dat in Utrecht Oost ook een dergelijke voorziening moet komen. Van deze groep geeft driekwart aan hier dan ook daadwerkelijk gebruik van te willen maken. In totaal gaat het om ruim de helft van alle wijkbewoners, die van een culturele werkplaats (wel eens) gebruik wil maken.
- Culturele activiteiten die verband houden met voorstellingen/optredens worden relatief weinig in de wijk ondernomen. Dit zijn ook activiteiten die wijkbewoners vaker zeggen te gaan ondernemen als deze (meer) in Utrecht Oost beschikbaar zouden zijn. In dit kader is aan de volgende activiteiten de meeste behoefte: concert/muziekvoorstellingen (37% zou dit bij een beter aanbod vaker in de wijk willen ondernemen), film (33%), musical/theater/toneel (24%) en culturele evenementen (23%). In de vraag naar deze (passieve) activiteiten zou een culturele werkplaats in Utrecht Oost kunnen voorzien.
- Met betrekking tot actiefculturele activiteiten is bekend welk percentage bewoners zich met een activiteit bezighoudt én hiervoor behoefte heeft aan een betere ruimte in de wijk. Musiceren is de activiteit waarvoor de meeste vraag bestaat naar een (betere) presentatie- of oefenruimte: 9% van alle bewoners heeft deze wens. Vervolgens bestaat ook t.a.v. film en fotografie (8%), zang (7%), schilderen/tekenen (7%) en dansen (5%) een relatief grote behoefte onder wijkbewoners. Dit inzicht biedt belangrijke aanknopingspunten voor het aanbod in een (mogelijk) nieuw cultuurhuis.

Passieve cultuurbeleving

Naar de film gaan blijkt veruit de meest populaire activiteit onder bewoners uit de wijk: ruim twee derde onderneemt deze activiteit meerdere keren per jaar. De bibliotheek is een activiteit die bewoners of meerdere keren per jaar ondernemen (46%), of zelden tot nooit (45%). Het bibliotheekbezoek is hoog in Utrecht Oost, maar dit houdt verband met het grote aantal studenten in Oost. Zij bezoeken relatief vaak een (universitaire) bibliotheek, iets wat zij kennelijk ook met cultuur associëren. Verder scoren hoog onder wijkbewoners het bezoeken van concert/muziekvoorstellingen, musicals/toneel, musea en culturele evenementen.

De meeste activiteiten die meerdere keren per jaar worden ondernomen, worden ondernomen door bewoners die iets ouder zijn dan gemiddeld. De bezoekers van een (beelden)tuin, de kunsttuin en het (Utrechts)archief hebben gemiddeld de hoogste leeftijd. De film, de bibliotheek, het cabaret en culturele evenementen worden daarentegen wel bezocht door relatief wat jongere bewoners.

Bewoners uit de leeftijdsgroep 18 t/m 34 jaar ondernemen relatief wat minder vaak culturele activiteiten dan bewoners uit de hogere leeftijdsgroepen. Ook bewoners met een lage en middelbare opleiding (inclusief de studentengroep) ondernemen gemiddeld wat minder vaak culturele activiteiten. Tussen mannelijke en vrouwelijke bewoners bestaat geen verband in de frequentie van cultuurdeelname, net zo min als tussen studenten, werkende bewoners en gepensioneerden.

Op de vraag of bewoners hun activiteiten (wel eens) in Utrecht Oost ondernemen, springt de kunsttuin er uit met 72%. Deze is inderdaad gevestigd in de wijk en bedient dus een groot deel van de hierin geïnteresseerde wijkbewoners. Ook het maken van een stadswandeling, het bezoeken van monumenten/architectuur en het bezoek aan een (beelden)tuin wordt relatief vaak (wel eens) in de wijk ondernomen (door ca. 50% van de bewoners die deze activiteiten ondernemen). De bibliotheek scoort hoog onder studenten. Culturele zaken die verband houden met voorstellingen/optredens worden relatief weinig in de wijk ondernomen (denk hierbij aan cabaret, dans, film, theater en concert). Dit zou te maken kunnen hebben met het gebrek aan een goed aanbod in de wijk. Deze gedachte wordt ondersteund doordat dit ook (ongeveer) de activiteiten zijn die wijkbewoners vaker zeggen te gaan ondernemen als deze (meer) in Utrecht Oost beschikbaar zouden zijn. Concert/muziekvoorstellingen en filmvoorstellingen springen eruit, hiervoor geeft (ruim) een derde aan deze activiteiten vaker in de wijk te zullen ondernemen. Een kwart van alle bewoners noemt daarnaast culturele evenementen.

Er bestaat een sterk verband tussen de bewoners die aangeven activiteiten vaker te zullen ondernemen bij betere beschikbaarheid in de wijk en hun aanvankelijke deelname aan deze activiteiten. Over het algemeen geldt dat iemand die zelden tot nooit een bepaalde activiteit onderneemt, ook niet geïnteresseerd is wanneer hij deze activiteit in zijn eigen wijk kan ondernemen.

Actieve cultuurbeleving

Van alle actief culturele activiteiten houdt de Oost-bewoner zich het meeste bezig met film en fotografie (26%), op de tweede plaats gevolgd door musiceren (22%). Ook schrijven/dichten (19%), schilderen/tekenen (17%), zang (16%), verzamelen (15%) en dansen (14%) worden relatief vaak genoemd. Van alle beoefende activiteiten wordt 'het geven van rondleidingen op culturele plaatsen' relatief het meeste met anderen gedeeld. Ook acteren (48%), musiceren (38%), zang (34%) en debatteren (33%) worden relatief vaak met anderen gedeeld, terwijl dit bij verzamelen, schilderen/tekenen en dansen maar weinig gebeurt. Toch blijkt een kwart van de bewoners die aan schilderen/tekenen doen, dit graag aan anderen te willen laten zien. Ditzelfde geldt voor film en fotografie, eveneens een activiteit die nu maar weinig gedeeld wordt met anderen.

Voor een behoorlijk aantal culturele activiteiten hebben bewoners behoefte aan een (betere) ruimte in de wijk om deze activiteiten te beoefenen of te presenteren. 'Zang' en 'beeldhouwen' staan hierbij aan kop: 44% van alle bewoners die deze activiteiten onderneemt, zou hiervoor graag een (betere) ruimte ter beschikking hebben. Dit percentage zegt echter nog niets over het percentage van alle wijkbewoners dat voor deze activiteit graag een (betere) ruimte ter beschikking heeft. Beeldhouwen wordt bijvoorbeeld maar weinig uitgeoefend. Het combineren van gegevens over de behoefte naar een (betere) ruimte én het percentage Oost-bewoners dat zich met een activiteit bezighoudt, levert het volgende beeld op: Musiceren is de activiteit waarvoor de meeste behoefte bestaat aan een (betere) presentatie- of oefenruimte in de wijk: 9% van alle bewoners heeft deze wens. Ook voor film en fotografie (8%), zang (7%), schilderen/tekenen (7%) en dansen (5%) bestaat een relatief grote behoefte onder wijkbewoners. Dit inzicht kan interessant zijn voor de inrichting van een (mogelijk) nieuw cultuurhuis.

Culturele voorzieningen in Utrecht Oost

Onder culturele voorzieningen worden verstaan 'plaatsen waar kunstuitingen centraal staan', in de brede zin van het woord kunst. Het Spoorwegmuseum, de Botanische tuin op de Uithof en het Rietveld-Schröderhuis zijn (zeer) goed bekend onder wijkbewoners. Het gaat hierbij om meer wijkoverstijgende voorzieningen van grote naam. De Hogeschool voor de Kunsten en het Moluks museum staan ook in de top van meest bekende voorzieningen (ruim drie kwart van de wijkbewoners kent deze), maar worden relatief minder goed benut dan de eerder genoemde bekende voorzieningen. Parnassos, ook goed bekend, springt er in dat opzicht positiever uit. Onder benutten wordt hier overigens verstaan 'hier wel eens geweest zijn of hier wel eens gebruik van hebben gemaakt'. Oost kent tot slot een aantal kleinere voorzieningen die niet of weinig bekend zijn onder haar bewoners.

Van alle bestaande culturele voorzieningen die genoemd worden in dit onderzoek (16 in totaal), is de Oost-bewoner gemiddeld bekend met 45,5% van deze voorzieningen. Vrouwen zijn hier gemiddeld beter mee bekend dan mannen. De jongste bewonersgroep (18 t/m 34 jaar) heeft relatief de minste kennis van culturele voorzieningen in de wijk. Dit zou verklaard kunnen worden omdat deze groep voor ongeveer de helft uit studenten bestaat en studenten doorgaans veel minder wijkgebonden zijn, vaak niet bewust voor een wijk gekozen hebben en relatief snel doorverhuizen naar andere wijken of steden. Studenten blijken inderdaad minder kennis te hebben van culturele voorzieningen dan werkenden of gepensioneerden. Toch blijkt dat ook wanneer de invloed van studenten wordt uitgeschakeld, de jongere bewonersgroep minder kennis van het voorzieningenaanbod heeft dan oudere bewoners. Het maakt hiervoor dus niet uit of de jongeren nog studeren of al werken.

Ook het opleidingsniveau is van invloed op de bekendheid met voorzieningen: hoe hoger opgeleid, hoe beter bekend. Hier blijkt de studentengroep wel van enige invloed te zijn: wanneer studenten niet worden meegerekend, hebben lager of middelbaar opgeleiden wat meer kennis van voorzieningen, maar nog altijd minder dan hoger opgeleiden.

Een derde deel van de wijkbewoners is tevreden met het cultuuraanbod in de wijk, terwijl ook bijna een derde deel aangeeft niet tevreden / niet ontevreden te zijn. De ontevreden bewoners zijn met 11% duidelijk in de minderheid. Tot slot is ook een kwart van de bewoners van mening dat cultuur in de wijk niet zo belangrijk is. Bijna een derde van de jongeren (18 t/m 34 jaar) geeft aan cultuur in Utrecht Oost niet zo belangrijk te vinden. Dit is relatief veel vaker dan dat bewoners van middelbare leeftijd en oudere bewoners dit zeggen. Ook mannen geven dit antwoord vaker dan vrouwen, een derde van de mannen is deze mening toegedaan tegen 17% van de vrouwen. Dit sluit aan op de wetenschap dat mannen relatief minder op de hoogte zijn van culturele voorzieningen in de wijk.

Daarnaast vindt ook de groep lager en middelbaar opgeleiden cultuur in de wijk minder belangrijk dan hoger opgeleiden. Dit komt deels omdat studenten (die tot de groep lager en middelbaar opgeleiden behoren) veel liever naar de binnenstad dan naar de wijk gaan. Studenten niet meegerekend, blijft dit beeld (hoewel minder sterk) bestaan. Tot slot blijkt dat het ontevreden deel van de 55-plussers relatief wat groter is (15%) dan dit deel uit de jongere leeftijdsgroepen (10%).

Utrecht Oost ligt dicht bij het centrum en daarom is het een reële mogelijkheid dat bewoners liever hier cultuur beleven, ook al zou in hun eigen wijk het cultuuraanbod worden uitgebreid. Toch is dit in meerderheid niet het geval: 41% beleeft cultuur dan liever in de eigen wijk, terwijl 29% dan toch liever naar de binnenstad gaat. Tevens bestaat een relatief grote middengroep: bewoners die zich wellicht wat minder met cultuur in de wijk verbonden voelen, maar hier niet afwijzend tegenover staan. De bewoners die liever in de binnenstad cultuur beleven, hebben relatief minder kennis van de bestaande voorzieningen uit Utrecht Oost. Dit betekent niet dat zij minder culturele voorzieningen bezoeken, maar voor hen is Utrecht Oost niet direct de plaats om cultuur te beleven. Vooral jongere bewoners gaan liever naar de binnenstad dan oudere bewoners. Ook hier doet weer de invloed van de grote studentengroep zich gelden, hoewel ook zonder het meerekenen van studenten dit beeld blijft bestaan. Door de studentengroep echter wordt dit beeld verder versterkt.

Tussen bewoners van middelbare leeftijd en 55-plussers bestaat weinig verschil: beiden beleven liever cultuur in hun eigen wijk. Met betrekking tot het opleidingsniveau is het opvallend dat zowel het deel dat liever naar de binnenstad gaat, als het deel dat liever in de wijk cultuur beleeft, hoger ligt onder lager en middelbaar opgeleiden dan onder hoger opgeleiden. De verklaring hiervoor is dat de studentengroep haar invloed doet gelden wanneer het gaat om het percentage dat inderdaad liever naar de binnenstad gaat. Wanneer studenten niet worden meegerekend, ontstaat een ander beeld: lager en middelbaar opgeleiden noemen dan vaker de eigen wijk als plek om cultuur te beleven (51%). Dit betekent echter niet dat lager en middelbaar opgeleiden meer cultuur in de wijk beleven of willen beleven dan hoger opgeleiden. De conclusie die getrokken kan worden, is dat lager en middelbaar opgeleiden die geen student zijn, minder centrum-geïntereerd zijn dan hoger opgeleiden en over het geheel gezien een relatief lagere cultuur beleving hebben.

Culturele werkplaatsen in de wijk

De gemeente heeft in de culturele nota 'De ontdekking van Utrecht (2008-2018)' aangegeven dat er Culturele werkplaatsen in de wijken moeten komen. Nog geen 10% van de wijkbewoners is hiervan op de hoogte, waarbij bewoners van 55+ hier relatief beter van op de hoogte zijn dan bewoners tot 55 jaar. De laatste jaren zijn er al allerlei culturele voorzieningen in de diverse wijken van Utrecht tot stand gekomen. In deze culturele werkplaatsen worden professionele kunst en amateurkunst in wijkgerichte activiteiten met elkaar verbonden. Een ruime meerderheid van alle Oost-bewoners (71%) is van mening dat in Utrecht Oost ook een dergelijke voorziening zou moeten komen. Van deze groep mensen geeft driekwart aan hier dan ook daadwerkelijk gebruik van te willen maken. In totaal gaat het om ruim de helft van alle wijkbewoners, die van een culturele werkplaats (wel eens) gebruik wil maken.

Bewoners die actief met cultuur bezig zijn én hier ook een (betere) oefen- of presentatieruimte in de wijk voor wensen, geven relatief vaker aan dat zij ook daadwerkelijk van een culturele werkplaats gebruik willen maken. Musiceren, film en fotografie, zang, schilderen/tekenen en dansen zijn in deze volgorde de activiteiten waarvoor bewoners de meeste behoefte hebben aan een (betere) ruimte in de wijk. Hier zou een culturele werkplaats wellicht in kunnen voorzien. Met betrekking tot passieve activiteiten zijn concert/muziek-, film-, en musical/theatervoorstellingen de meest populaire activiteiten, die bewoners vaker in de wijk zouden willen ondernemen bij een betere beschikbaarheid. Dit zijn ook die activiteiten die nu weinig in de wijk ondernomen (kunnen) worden, maar wel populair zijn onder de wijkbewoners. Ook deze informatie kan leiden tot de ontwikkeling van een evenwichtig aanbod aan cultuurvoorstellingen in een mogelijk toekomstige werkplaats.

1. Inleiding

Aanleiding en doelstelling

Een aantal bewoners uit Utrecht Oost spant zich in voor een goed cultuuraanbod in de wijk en heeft zich daartoe verenigd in de werkgroep 'Cultuur in Oost'. Deze werkgroep heeft hart voor cultuur in de wijk en vraagt zich af hoe medebewoners cultuur beleven. Hierbij gaat het zowel om activiteiten die bewoners nu ondernemen, maar ook om activiteiten die bewoners wellicht in de toekomst willen ondernemen. Ook de bekendheid van voorzieningen in de wijk komt aan bod, evenals de tevredenheid hiermee. De werkgroep Cultuur in Oost heeft Onderzoeksbureau Labyrinth gevraagd om het cultuuronderzoek te leiden.

Hoofddoel:

Het hoofddoel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de huidige cultuurbeleving van wijkbewoners (zowel actief als passief en zowel in de wijk als buiten de wijk) en de vraag van bewoners naar cultuur in de wijk. Op basis van deze inzichten kan beleid ontwikkeld worden om het huidige aanbod in de wijk beter af te stemmen op de vraag vanuit de wijk. Hiertoe zal de politiek bereid gemaakt moeten worden om op de juiste wijze te investeren in cultuur in de wijk.

Onderzoeksaanpak

In Utrecht Oost wonen 29.000 mensen (Utrecht Buurtmonitor, 2008). Het onderzoek richt zich op de volwassen bewoners van 18 jaar en ouder. In overleg tussen de opdrachtgever en Labyrinth onderzoek is in het najaar van 2008 de vragenlijst ontwikkeld. Om deze bewoners te bereiken, is in oktober 2008 huis aan huis een flyer verspreid met daarop de aankondiging van het onderzoek en vermelding van de internetsite www.cultuurinoost.nl. Hier hebben bewoners de mogelijk gehad om de online vragenlijst in te vullen. Aan dit verzoek hebben uiteindelijk 350 bewoners gehoor gegeven. Vervolgens zijn in november en december enquêteurs op pad geweest om in de lager responderende buurten huis-aan-huis vragenlijsten af te nemen. Deze inspanning heeft 250 volledig ingevulde vragenlijsten opgeleverd.² In totaal hebben 600 respondenten deelgenomen aan het onderzoek, evenredig verdeeld over de drie subwijken van Oost.³

Representativiteit onderzoek

Een onderzoek is representatief als de achtergrondgegevens van de respondenten overeenkomen met de achtergrondgegevens van de populatie. In dat geval staat de groep respondenten model voor de populatie. Natuurlijk kan de groep respondenten nooit tot in detail de populatie vertegenwoordigen, maar dit hoeft ook niet. Het is echter wel belangrijk om te letten op die achtergrondvariabelen die invloed (zouden kunnen) hebben op het onderzoeksobject. In dit onderzoek staat cultuur centraal. Het is aannemelijk om te veronderstellen dat voor dit onderwerp het geslacht, het opleidingsniveau en de leeftijd van de respondent van invloed kunnen zijn op zijn of haar mening over cultuur. Daarom zijn voor deze variabelen de waarden van de respondenten vergeleken met die van de populatie. In bijlage 1 vindt u het volledige overzicht van de representativiteitsanalyse. Hieruit blijkt dat aan het onderzoek relatief te veel vrouwen, hoger opgeleiden en bewoners van middelbare en hogere leeftijd hebben meegedaan. Deze verschillen zijn echter niet zo groot, waardoor een weging mag worden toegepast. De antwoorden van mannen, lager en middelbaar opgeleiden en jongeren worden zodoende wat zwaarder meegewogen. Hiermee is het onderzoek representatief voor alle bewoners van 18 jaar en ouder uit Utrecht Oost.

Analyse data

Waar mogelijk en waar interessant, worden de antwoorden van de respondenten vergeleken met hun achtergrondkenmerken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in bewoners van verschillend geslacht, opleidingsniveau en leeftijdsgroep en in een aantal gevallen arbeidsrelatie.⁴ Met betrekking tot de vraag welke culturele activiteiten bewoners (zouden willen) ondernemen (zowel actief als passief), zijn in de bijlagen 3 t/m 6 schematisch de verschillen weergegeven tussen de diverse bewonersgroepen. Deze verschillen worden alleen weergegeven als er een significant verband bestaat (bijvoorbeeld vrouwen bezoeken vaker een dansvoorstelling dan mannen). Op de resultaten uit deze bijlagen wordt in de conclusie niet verder ingegaan, omdat dit zou leiden tot een opsomming van verschillen die eenvoudig uit het schema te halen zijn.

² Een klein deel van deze enquêtes werd aangeleverd n.a.v. promotie door de opdrachtgever.

³ Oudwijk/Buitenwitte vrouwen, Abstede/Gansstraat en Wilhelminapark/Rijnsweerd.

⁴ Alle verschillen zijn getoetst d.m.v. de Chi-kwadraattoets, tenzij anders vermeld. Niet alle vragen kunnen vergeleken worden naar achtergrondkenmerken van de respondenten. Dit is het geval wanneer een vraag maar aan een deel van de respondenten wordt gesteld. In dat geval zijn de aantallen vaak te klein om een toets uit te voeren.

Leeswijzer

Er kan lang gesproken worden wat precies onder het begrip ‘cultuur’ moet worden verstaan. In brede zin wordt het begrip cultuur gebruikt voor ‘alles wat door de samenleving wordt voortgebracht’. Hier willen we ons beperken tot de enge definitie: kunstuitingen. Het begrip kunstuitingen hebben we wel breed ingevuld, maar dit betekent ook dat we ons niet zullen richten op de thema’s sport, vrije tijd, recreatie en onderwijs.

In hoofdstuk 2 staat de passieve cultuurbeleving van bewoners centraal. Hieronder wordt in dit onderzoek verstaan:

“Het kijken naar of beleven van (professionele) cultuuruitingen van anderen, bijvoorbeeld het bezoeken van een concert of het bezichtigen van een kasteel”

In hoofdstuk 3 staat de actieve cultuurbeleving van bewoners centraal. Hieronder wordt in dit onderzoek verstaan:

“Het zelf (mede) vervaardigen of (mede) presenteren van cultuur (of kunst), bijvoorbeeld dansen in een dansgroep, het schrijven van poëzie of het maken van een beeldhouwwerk”

Inhoud hoofdstukken:

- De passieve cultuurbeleving van bewoners: wat doen bewoners, wat doen zij wel eens in de wijk en wat zouden zij hier in de toekomst willen doen indien het aanbod beter zou zijn? (hoofdstuk 2)
- De actieve cultuurbeleving van bewoners: wat doen bewoners, willen zij dit ook delen met anderen en hebben zij behoefte aan een oefen- of presentatieruimte in de wijk? (hoofdstuk 3)
- Culturele voorzieningen in de wijk: hoe bekend zijn bewoners met de wijkvoorzieningen, waarvan maken zij gebruik, hoe tevreden zijn zij met het aanbod en is cultuur in Utrecht Oost überhaupt wel belangrijk? (hoofdstuk 4)
- De mogelijke komst van een culturele werkplaats: zijn bewoners hierin geïnteresseerd en wat zouden zij hier eventueel willen ondernemen? (hoofdstuk 5)

2. Passieve cultuurbeleving

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van passieve cultuurbeleving van de bewoners uit Utrecht Oost. Zoals in de inleiding al vermeld, verstaan we onder passieve cultuurbeleving “het kijken naar of beleven van (professionele) cultuuruitingen van anderen”. In de eerste paragraaf wordt aandacht besteed aan de frequentie waarin bewoners diverse activiteiten ondernemen en wordt ingegaan op de verschillen tussen bewonersgroepen. In de tweede paragraaf wordt gezien welke passiefculturele activiteiten bewoners wel eens in de wijk zelf ondernemen en welke activiteiten bewoners meer in de wijk zouden willen ondernemen.

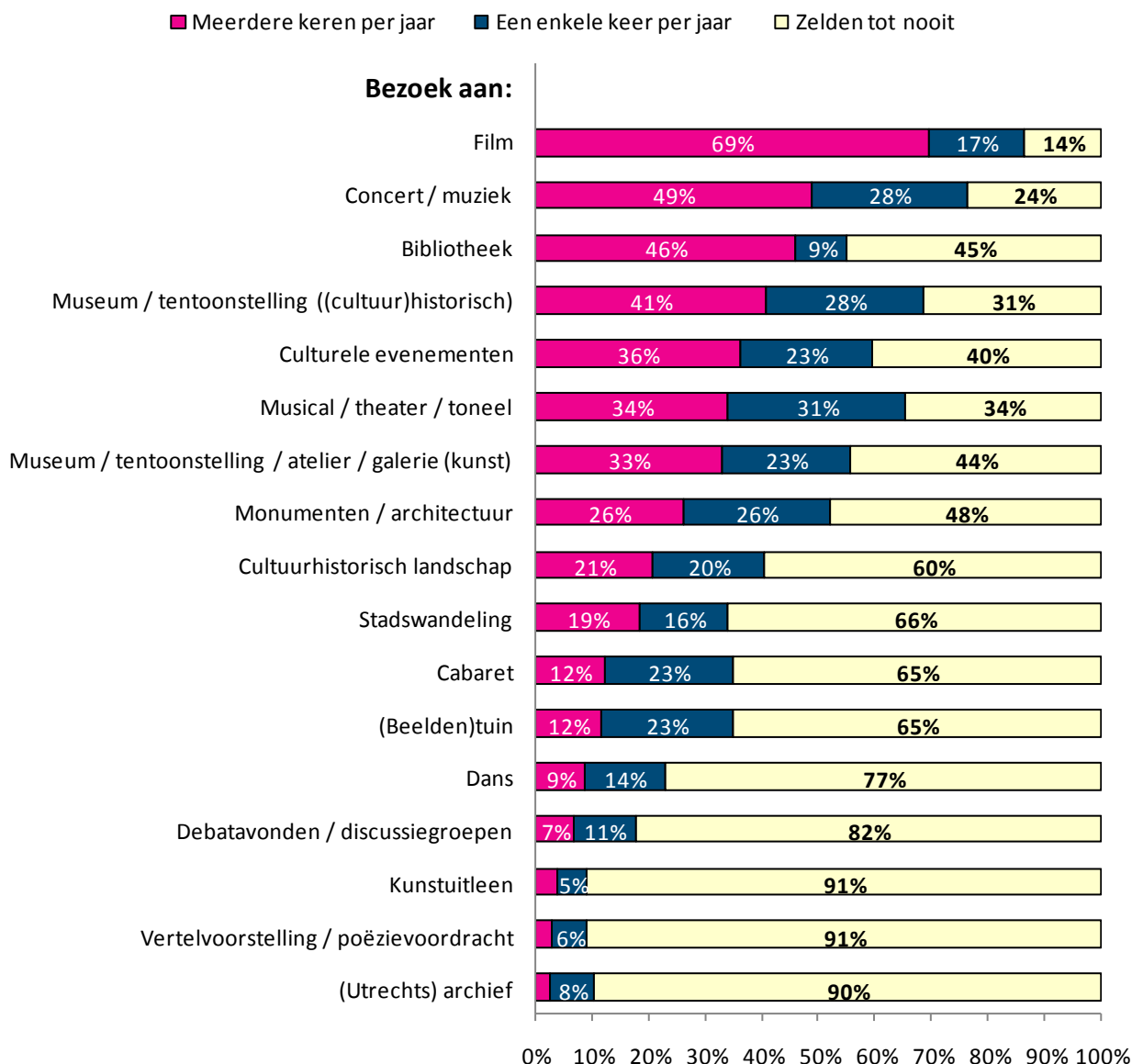
Achterzijde aankondigingsflyer van het cultuuronderzoek:

2.1 Ondernemen van passiefculturele activiteiten

Uit figuur 1 blijkt dat naar de film gaan veruit de meest populaire activiteit is onder bewoners: ruim twee derde onderneemt deze activiteit meerdere keren per jaar. De bibliotheek is een activiteit die bewoners of meerdere keren per jaar ondernemen, of zelden tot nooit. Het bibliotheekbezoek is hoog in Utrecht Oost, maar dit houdt verband met het grote aantal studenten in Oost. Zij bezoeken relatief vaak een bibliotheek, het zal hier dan in veel gevallen gaan over de Universitaire Bibliotheken op de Uithof en in het Centrum. Kennelijk wordt dit bezoek door een groot deel van de studenten ook met cultuur geassocieerd. Verder scoren hoog onder de wijkbewoners het bezoeken van concert-/muziekvoorstellingen, musicals/toneel, musea en culturele evenementen.

Figuur 1: Hoe vaak ondernemen wijkbewoners onderstaande (passief) culturele activiteiten?

Bron: Labyrinth Onderzoek, 2009

In Bijlage 2 wordt per culturele activiteit gezien of er een verband bestaat tussen de diverse bewonersgroepen (onderverdeeld naar geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau) en de deelname aan deze activiteiten.

In tabel 1 wordt per activiteit, die meerdere keer per jaar wordt ondernomen, de gemiddelde leeftijd van bewoners vergeleken. Hieruit blijkt dat de meeste activiteiten worden ondernomen door bewoners met een hogere leeftijd dan gemiddeld. De film, de bibliotheek, het cabaret en culturele evenementen worden daarentegen wel bezocht door relatief wat jongere bewoners. Een bezoek aan een (beelden)tuin, de kunstuitleen of het (Utrechts)archief wordt ondernomen door bewoners van gemiddeld de hoogste leeftijd.

Tabel 1: Gemiddelde leeftijd per groep die activiteit meerdere keren per jaar onderneemt

Bezoek aan...	Gemiddelde leeftijd
Film	34,9
Bibliotheek	35,3
Cabaret	36,0
Culturele evenementen	36,5
Gemiddelde leeftijd onderzoek (gewogen)*	37,1
Stadswandeling	37,3
Musical / theater / toneel	37,9
Concert / muziek	37,9
Vertelvoorstelling / poëzievoordracht	39,2
Debatavonden / discussiegroepen	40,0
Cultuurhistorisch landschap	40,1
Museum / tentoonstelling ((cultuur)historisch)	40,8
Monumenten / architectuur	41,3
Museum / tentoonstelling / atelier / galerie (kunst)	42,3
Dans	42,6
(Beelden)tuin	46,1
Kunstuitleen	46,2
(Utrechts) archief	46,7

Bron: Labyrinth, 2009

* De leeftijd van de respondenten is vanaf 18 jaar

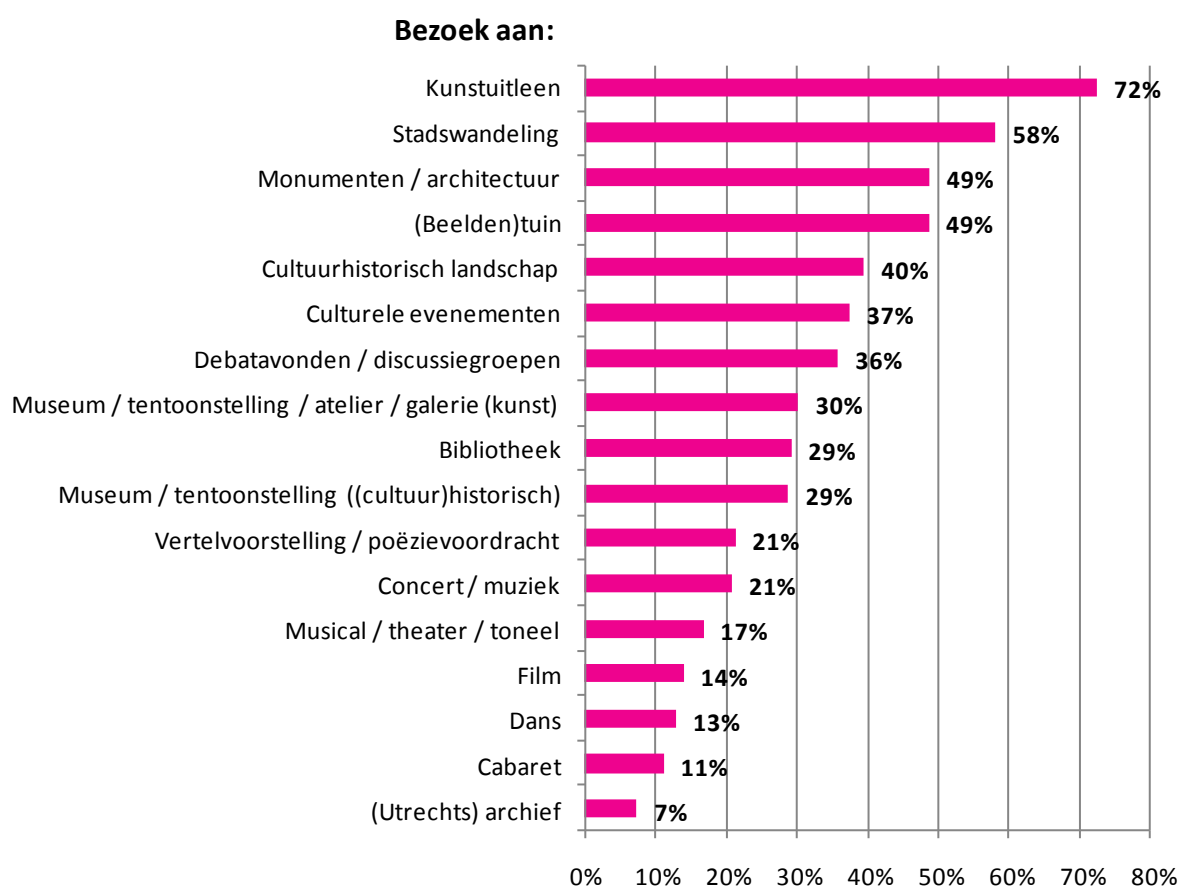
* De gemiddelde leeftijd in Utrecht Oost is 37,9 (van alle bewoners van 18 jaar en ouder). De gewogen leeftijd uit dit onderzoek ligt hier vlak bij, te weten 37,1 jaar.

Uit een verdere analyse van de data blijkt dat bewoners uit de leeftijdsgroep 18 t/m 34 jaar relatief wat minder vaak culturele activiteiten ondernemen dan bewoners uit de hogere leeftijdsgroepen. Dit sluit aan op de bevindingen uit tabel 1. Ook bewoners met een lage en middelbare opleiding (inclusief de studentengroep) ondernemen gemiddeld wat minder vaak culturele activiteiten. Tussen mannelijke en vrouwelijke bewoners bestaat geen verband in de frequentie van cultuurdeelname, net zo min als tussen studenten, werkende bewoners en gepensioneerden. In Bijlage 2 is hierover meer informatie opgenomen.

2.2 Ondernemen van activiteiten in de wijk

Figuur 2 vertelt welke activiteiten bewoners relatief vaak in Utrecht Oost ondernemen.⁵ De kunstuitleen springt er met 72% uit, deze is inderdaad gevestigd in de wijk en bedient dus een groot deel van de hierin geïnteresseerde wijkbewoners. Ook het maken van een stadswandeling, het bezoeken van monumenten/architectuur en het bezoek aan een (beelden)tuin wordt relatief vaak (wel eens) in de wijk ondernomen. De bibliotheek scoort hoog onder studenten, culturele zaken die verband houden met voorstellingen/optredens worden relatief weinig in de wijk ondernomen (denk hierbij aan cabaret, dans, film, theater en concert).⁶

Figuur 2: Ondernemen wijkbewoners onderstaande culturele activiteiten wel eens in Utrecht Oost? – deze vraag is alleen gesteld aan bewoners die onderstaande activiteiten een enkele keer of meerdere keren per jaar ondernemen

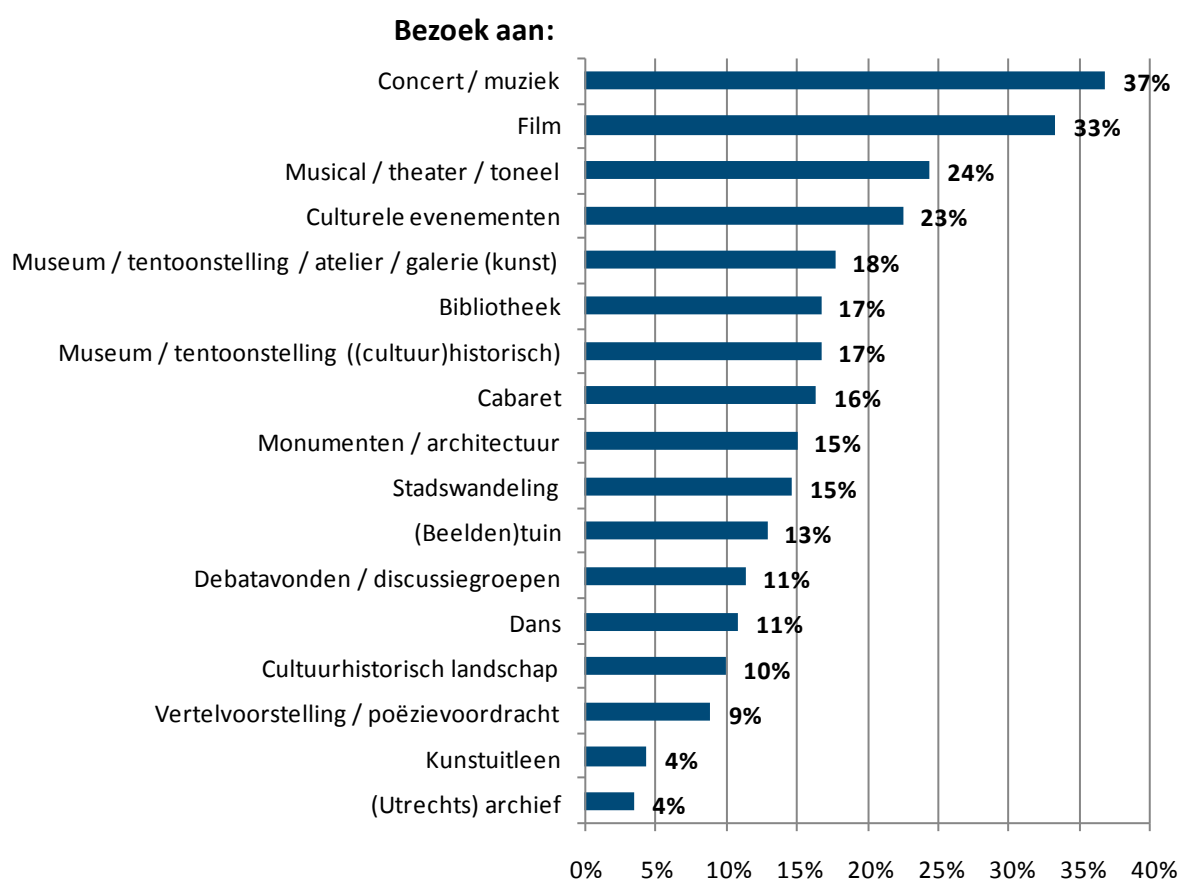
Bron: Labyrinth, 2009

⁵ Hierbij moet opgemerkt worden dat niet iedere respondent altijd even goed op de hoogte is van exacte ligging van de locatie waar zij cultuur beleven, of niet volledig op de hoogte is van de wijkgrenzen. Hierdoor kan het bijvoorbeeld voorkomen dat 7% aangeeft een bezoek aan het archief in Utrecht Oost te brengen, terwijl dat in de wijk Oost gelegen is. Uit de face to face interviews bleek daarnaast dat veel respondenten ervan uitgaan dat Fort Rhijnauwen/Amelisweerd ook tot Utrecht Oost behoort, hoewel dit gebied feitelijk net buiten de wijkgrenzen valt.

⁶ Voor deze vraag is niet gekeken of er verschillen bestaan tussen diverse bewonersgroepen; hiervoor is de celvulling (Chikwadraattoets) in een aantal gevallen te gering. Een groter opgezet onderzoek zou hier wel helderheid in kunnen verschaffen.

Uit figuur 3 komen een aantal activiteiten naar voren die wijkbewoners vaker zeggen te gaan ondernemen als deze (meer) in Utrecht Oost beschikbaar zouden zijn. Een aantal activiteiten die bewoners nu relatief weinig in de wijk ondernemen (figuur 2), springen eruit. Het gaat hierbij om activiteiten die te maken hebben met voorstellingen/optredens. Concert-/muziekvoorstellingen en filmvoorstellingen worden het meeste genoemd, hiervoor geeft (ruim) een derde van alle bewoners aan deze vaker in de wijk te zullen ondernemen. Een kwart van alle bewoners noemt daarnaast culturele evenementen. Er bestaat een sterk verband tussen de bewoners die aangeven activiteiten vaker te zullen ondernemen en hun aanvankelijke deelname aan deze activiteiten. Over het algemeen geldt dus dat iemand die zelden tot nooit een bepaalde activiteit onderneemt, ook niet is geïnteresseerd wanneer hij deze activiteit in zijn eigen wijk kan ondernemen. De figuur komt daarom enigszins overeen met de eerste figuur van dit hoofdstuk.

Figuur 3: Welke van onderstaande activiteiten zeggen bewoners vaker te zullen ondernemen als deze activiteiten (meer) in Utrecht Oost beschikbaar zouden zijn? – % bewoners dat dit per activiteit aangeeft

Bron: Labyrinth, 2009

In Bijlage 4 wordt per culturele activiteit gezien of er een verband bestaat tussen de diverse bewonersgroepen (onderverdeeld naar geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau) en hun 'wens' om deze activiteiten vaker te ondernemen bij meer (of een betere) beschikbaarheid in de wijk.

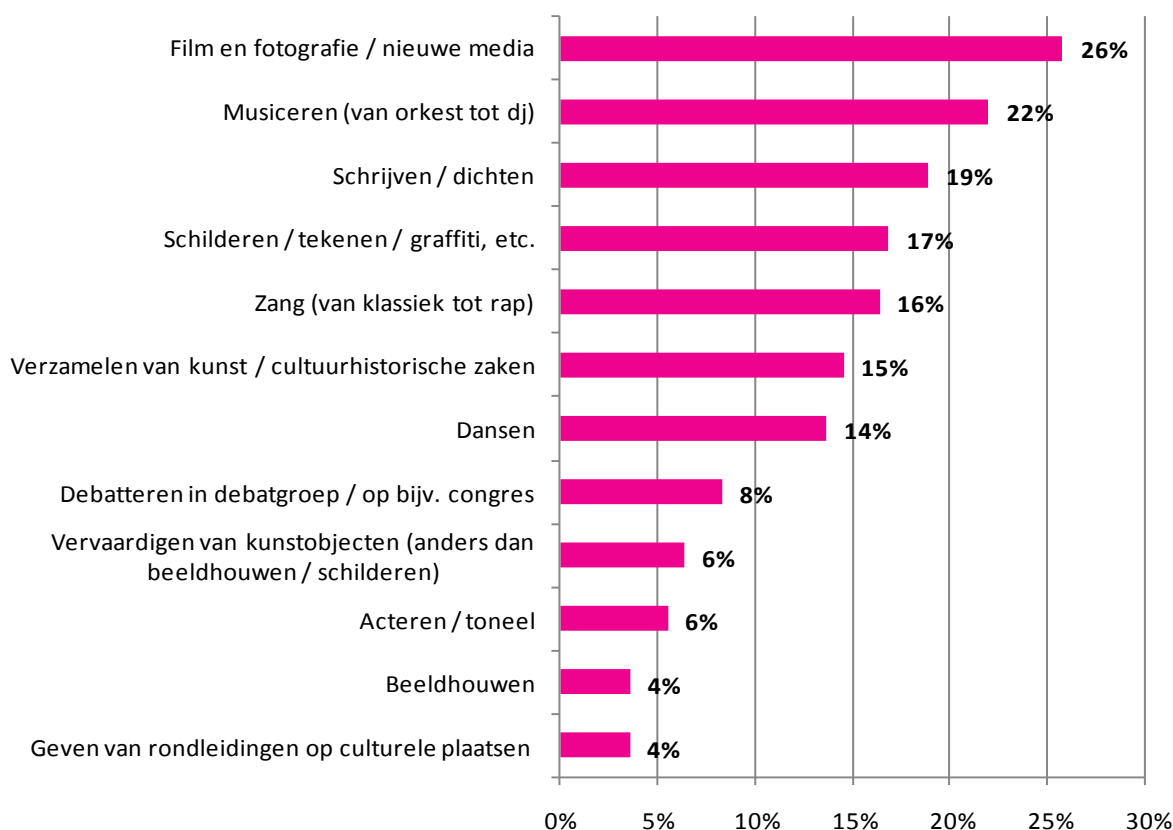
3. Actieve cultuurbeleving

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de actieve cultuurbeleving van de bewoners uit Utrecht Oost. Zoals in de inleiding al vermeld, verstaan we onder actieve cultuurbeleving “het zelf (mede) vervaardigen of (mede) presenteren van cultuur (of kunst)”. In de eerste paragraaf wordt beschreven met welke actief culturele activiteiten wijkbewoners zich bezig houden. In paragraaf 2 staat de vraag centraal of bewoners behoefte hebben om hun culturele activiteit inzichtelijk te maken voor anderen, bijvoorbeeld d.m.v. een tentoonstelling of voorstelling. Tot slot wordt gezien of bewoners behoefte hebben aan een (betere) ruimte in Utrecht Oost om hun activiteiten te beoefenen (paragraaf 3).

3.1 Ondernemen van actief culturele activiteiten

In figuur 4 staat voor een breed scala aan activiteiten vermeld welk percentage bewoners zich hiermee bezig houdt. Film en fotografie is de activiteit die het meest door Oost-bewoners ondernomen wordt (26%), op de tweede plaats gevolgd door musiceren (22%). Acteren en beeldhouwen wordt relatief maar weinig genoemd.⁷

Figuur 4: Met welke actief culturele activiteiten houden bewoners uit Utrecht Oost zich bezig?

Bron: Labyrinth 2009

⁷ Bewoners die aangeven andere culturele activiteiten actief te ondernemen (anders dan de activiteiten uit figuur 4), kunnen grofweg opgesplitst worden in twee groepen: als eerste een groep die beroepsmatig of vrijwillig betrokken is bij de organisatie van allerlei culturele activiteiten (bijvoorbeeld de organisatie van een tentoonstelling of het schrijven van een kunstartikel). Als tweede is er de groep die andere activiteiten noemt dan die in figuur 4 zijn weergegeven. Dit zijn in veel gevallen activiteiten die eerder in het vrije tijds- of sportgenre geplaatst moeten worden, maar in de beleving van de respondent wel als cultuur aangemerkt worden. De totale groep die nog een andere culturele activiteit noemt is overigens klein: het gaat hierbij om ongeveer 5 % van alle respondenten.

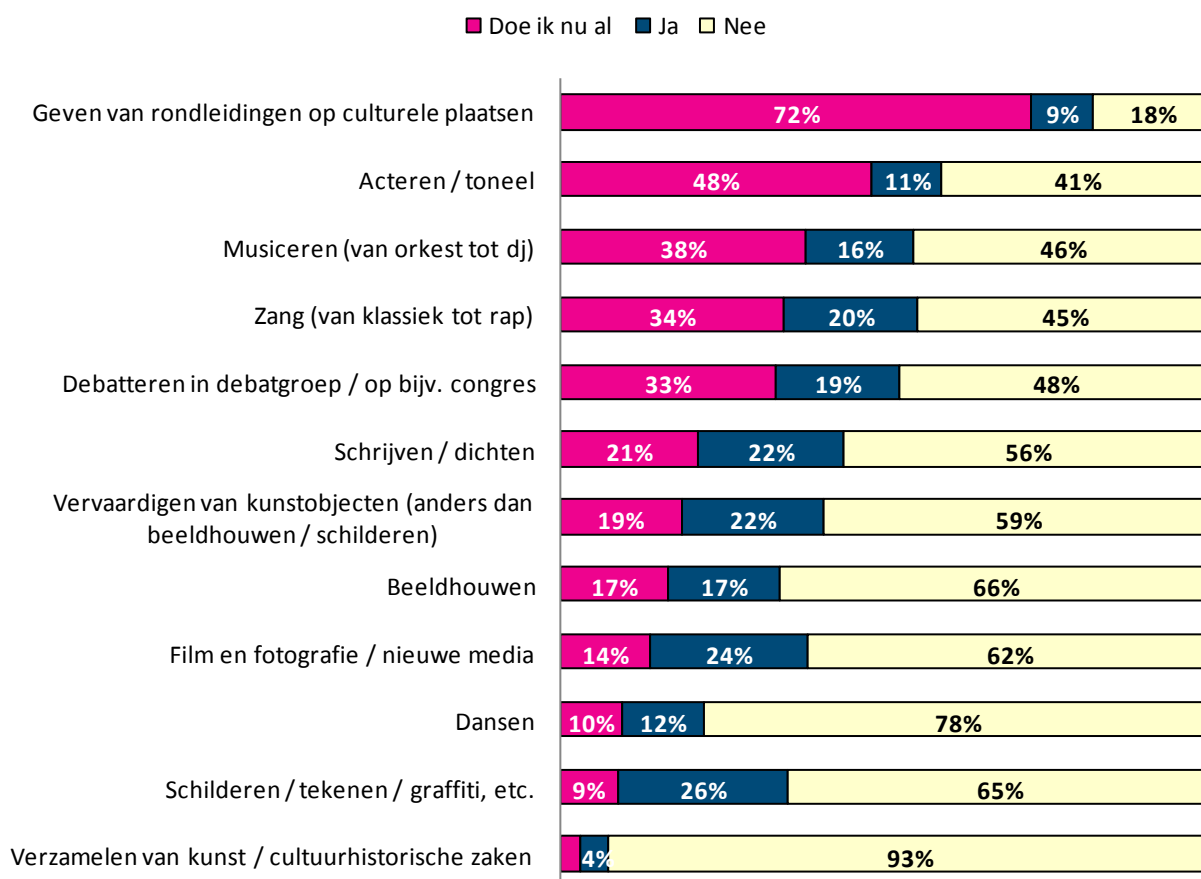
Voor deze vraag is het niet zo relevant om een waarde van actieve cultuurbeleving te berekenen: bewoners die bijvoorbeeld 'slechts' één culturele activiteit ondernemen, kunnen deze activiteit heel intensief ondernemen, veel intensiever wellicht dan bewoners die meerdere activiteiten ondernemen. Het aantal activiteiten zegt daarom niet zoveel over de actieve cultuurbeleving van bewoners.

In Bijlage 5 wordt per culturele activiteit gezien of er een verband bestaat tussen de diverse bewonersgroepen (onderverdeeld naar geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau) en de mate waarin zij zich bezig houden met deze activiteit.

3.2 Presenteren van cultuurbeoefening aan anderen

Uit figuur 5 blijkt dat van alle beoefende activiteiten, het geven van rondleidingen op culturele plaatsen relatief het meeste met anderen gedeeld wordt. Ook acteren, musiceren, zang en debatteren wordt relatief vaak met anderen gedeeld, terwijl dit bij verzamelen, schilderen/tekenen of dansen maar weinig gebeurt. Toch blijkt een kwart van de bewoners die aan schilderen/tekenen doet, dit graag aan anderen te willen laten zien. Ditzelfde geldt voor film en fotografie, eveneens een activiteit die nu maar weinig gedeeld wordt met anderen.⁸

Figuur 5: Hebben bewoners uit Utrecht Oost behoefte om hun werk of prestatie inzichtelijk te maken voor anderen? (bijvoorbeeld d.m.v. een tentoonstelling of voorstelling) – deze vraag is per activiteit alleen gesteld aan bewoners die zich daadwerkelijk bezig houden met deze activiteit

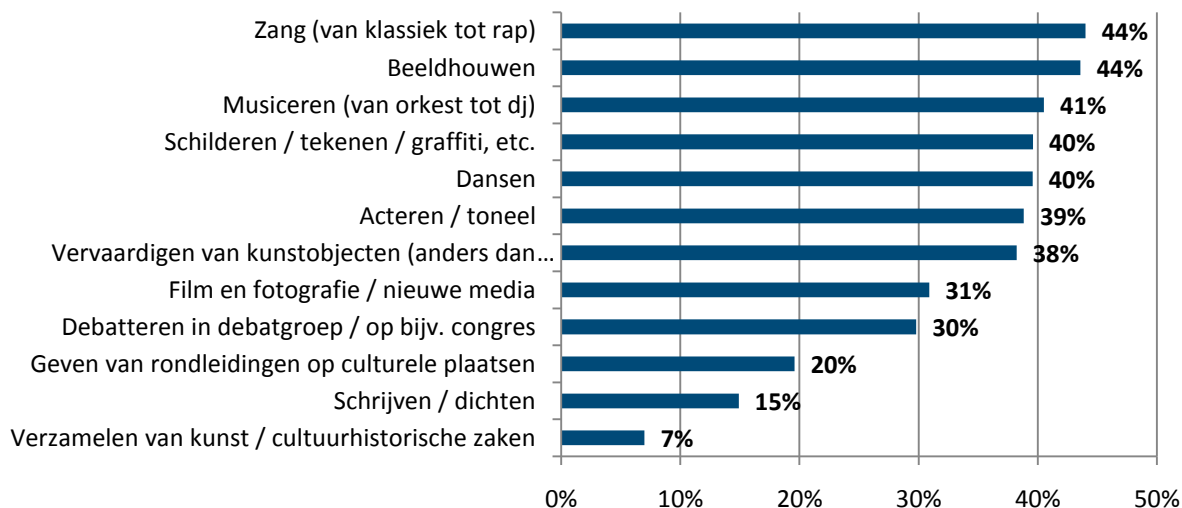
Bron: Labyrinth, 2009

⁸ Voor deze vraag is niet gekeken of er verschillen bestaan tussen diverse bewonersgroepen; hiervoor is de celvulling (Chikwadraattoets) in een aantal gevallen te gering. Een groter opgezet onderzoek zou hier wel helderheid in kunnen verschaffen.

3.3 Vraag naar ruimte voor cultuurbeoefening

Van een aanzienlijk deel van het totaal aan culturele activiteiten, uitgeoefend door bewoners, wordt gezegd dat behoefte is aan een (betere) ruimte in de wijk om deze activiteiten te beoefenen of te presenteren. Zang en beeldhouwen staan hierbij aan kop: 44% van alle bewoners die deze activiteiten ondernemen, zou hiervoor graag een (betere) ruimte ter beschikking hebben.⁹

Figuur 6: Hebben bewoners voor de beoefening van welke van onderstaande culturele activiteiten behoefte aan een (betere) ruimte in Utrecht Oost?* (hierbij kan gedacht worden aan een oefenruimte of een presentatieruimte)

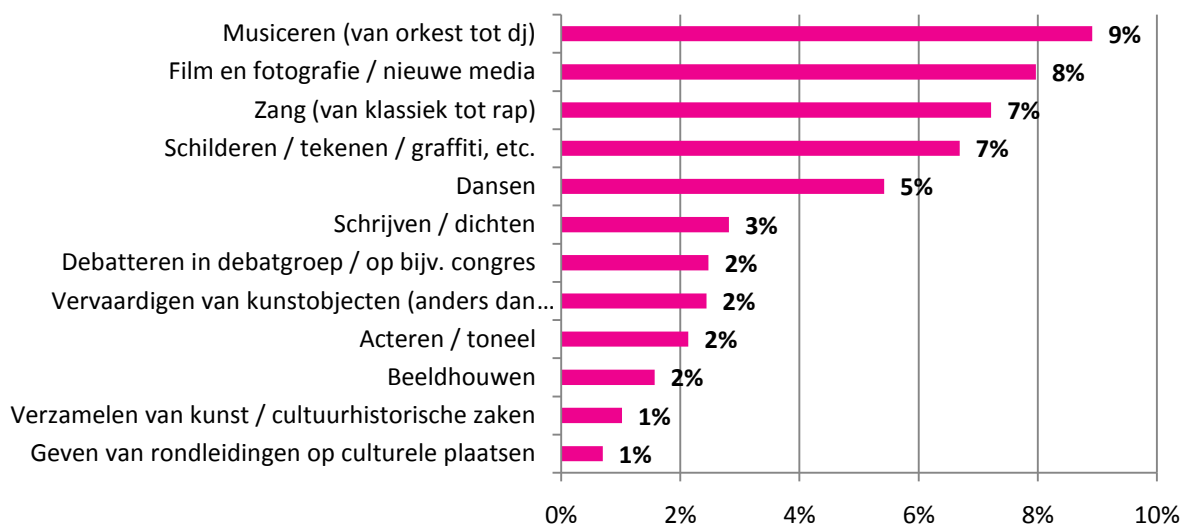

Bron: Labyrinth, 2009

* Deze vraag is per activiteit alleen gesteld aan bewoners die zich daadwerkelijk bezig houden met deze activiteit.

Uit bovenstaande figuur blijkt voor welke activiteiten bewoners behoefte hebben aan (betere) ruimtes. Deze figuur zegt echter niets over het percentage bewoners dat zich met deze activiteiten bezighoudt, dat komt naar voren in figuur 4. Erg interessant is het om deze gegevens met elkaar te combineren, waardoor duidelijk wordt voor welke activiteit de meeste vraag is naar (betere) oefen- of presentatieruimtes in de wijk. In figuur 7 blijkt dan dat musiceren de activiteit is waarvoor onder alle Oost-bewoners de meeste behoefte bestaat aan een (betere) presentatie- of oefenruimte: 9% van alle bewoners uit deze wens. Ook voor film en fotografie (8%), zang (7%), schilderen/tekenen (7%) en dansen (5%) bestaat hieraan relatief veel behoefte onder wijkbewoners.

Figuur 7: percentage van alle wijkbewoners dat zich bezighoudt met een activiteit én hiervoor behoefte heeft aan een (betere) ruimte in Utrecht Oost

Bron: Labyrinth, 2009

⁹ Ook voor deze vraag is niet gekeken of er verschillen bestaan tussen diverse bewonersgroepen; hiervoor is de celvulling (Chikwadraattoets) in een aantal gevallen te gering. Een groter opgezet onderzoek zou hier wel helderheid in kunnen verschaffen.

4. Culturele voorzieningen in Utrecht Oost

In dit hoofdstuk staan de bestaande culturele voorzieningen in Utrecht Oost centraal. Er zal ongetwijfeld discussie bestaan over de vraag wat nu precies wel en wat geen culturele voorziening is. In brede zin wordt het begrip cultuur gebruikt voor 'alles wat door de samenleving wordt voortgebracht'. Hier willen we ons beperken tot de enge definitie: kunstuitingen. Het begrip kunstuitingen hebben we wel breed ingevuld, maar dit betekent wel dat we ons niet zullen richten op de thema's sport, vrije tijd, recreatie en onderwijs. In dit onderzoek worden culturele voorzieningen gezien als plaatsen waar mensen zich bezig houden met kunstuitingen. In de eerste paragraaf komt de vraag aan de orde of deze voorzieningen uit de wijk bekend zijn onder wijkbewoners en of zij hier wel eens gebruik van maken. In de tweede paragraaf wordt ingegaan op de tevredenheid van bewoners met het cultuuraanbod in de wijk. Ook komt aan de orde de vraag of cultuur in de wijk überhaupt belangrijk gevonden wordt. De laatste paragraaf handelt over het begrip 'culturele werkplaatsen'. Hier wordt beschreven in welke mate bewoners hiervan op de hoogte zijn en of ze hier in de toekomst gebruik van zouden willen maken.

Het Rietveld-Schröderhuis in Utrecht Oost, een bovenwijkse voorziening:

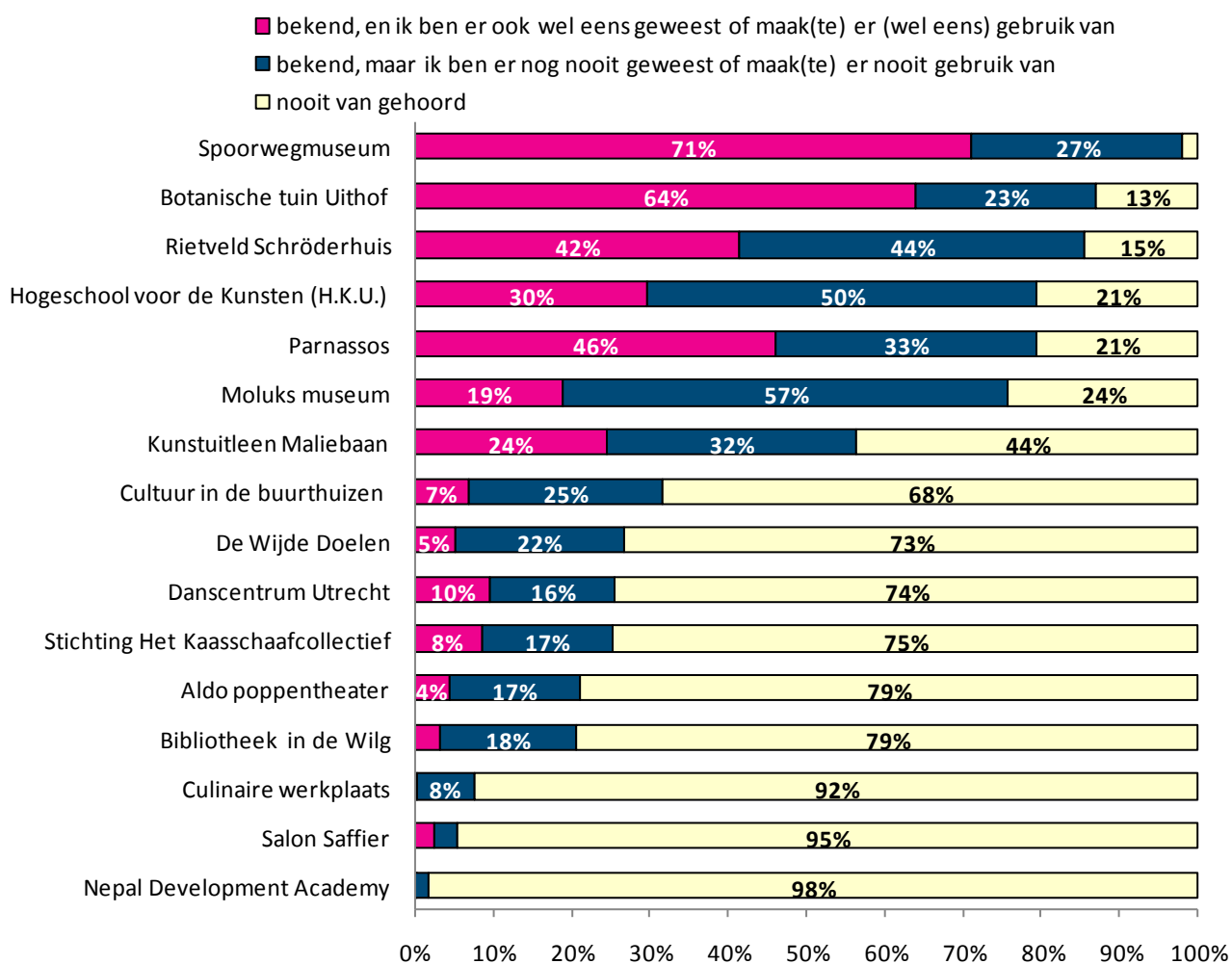

4.1 Kennis en gebruik van voorzieningen in Oost

De lijst met culturele voorzieningen in figuur 8 is ongetwijfeld niet uitputtend, maar dekt wel een behoorlijk deel van alle culturele voorzieningen in Utrecht Oost. Het gaat hierbij om plaatsen waar kunstuitingen centraal staan, in de brede zin van het woord kunst.

Het Spoorwegmuseum, de Botanische tuin op de Uithof en het Rietveld Schröderhuis zijn (zeer) goed bekend onder wijkbewoners. Het gaat hierbij om meer wijkoverstijgende voorzieningen van grote naam. De Hogeschool voor de Kunsten en het Moluks museum zijn ook goed bekend (ruim drie kwart van de wijkbewoners kent deze), maar worden relatief minder goed benut dan de andere bekende voorzieningen. Parnassos, ook goed bekend, springt er in dat opzicht positiever uit. Onder benutten wordt hier overigens verstaan 'hier wel eens geweest zijn of hier wel eens gebruik van hebben gemaakt'. Over de frequentie kan niets worden geconcludeerd. Oost kent tot slot een aantal kleinere voorzieningen die niet of weinig bekend zijn onder Oost-bewoners.

Figuur 8: Welke voorzieningen uit Utrecht Oost zijn onder wijkbewoners bekend en waarvan maken of maakten zij (wel eens) gebruik?

Bron: Labyrinth, 2009

Interessant is de vraag of er verschil bestaat in de bekendheid van deze voorzieningen tussen verschillende bewonersgroepen. In bovenstaande lijst staan 16 voorzieningen genoemd. Wanneer alle voorzieningen bekend zijn, betekent dit dat 100% bekend is, bij 0 voorzieningen 0%. In tabel 2 is gerekend naar de bekendheid met deze voorzieningen, ongeacht of bewoners hier wel eens gebruik van maken (dus de roze en blauwe kleurtjes uit figuur 8). Gemiddeld blijkt de Oost-bewoner bekend te zijn met 45,5% van de voorzieningen uit deze lijst.

Tabel 2: percentage culturele voorzieningen uit Utrecht Oost (zie lijst figuur 8) waarmee wijkbewoners bekend zijn, uitgesplitst naar geslacht, leeftijdsgroep, opleidingsniveau en arbeidsrelatie.
0% is minimum score, 100% is maximum score

Groep	Score
Man	43,1%
Vrouw	47,7%
18 t/m 34 jaar	41,2%
35 t/m 54 jaar	50,7%
55 +	51,4%
Lager of middelbaar opgeleid	42,2%
Hoger opgeleid	47,5%
Hoofdzakelijk student	42,0%
Hoofdzakelijk werkend	46,2%
Met pensioen / VUT	49,8%
Gemiddelde score	45,5%

Bron: Labyrinth, 2009

* alle verschillen binnen de groepen geslacht, leeftijdsgroep, opleidingsniveau en arbeidsrelatie zijn significant (ANOVA-toets).

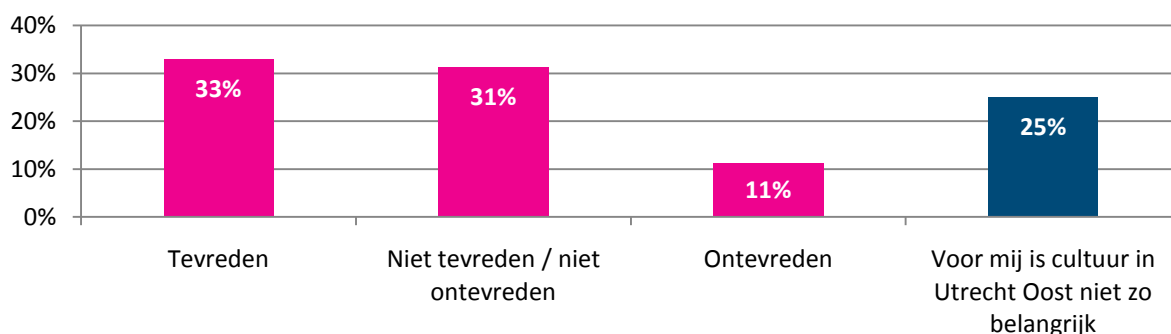
Er bestaan inderdaad verbanden tussen bewonersgroep en bekendheid met culturele voorzieningen in de wijk. Allereerst blijken vrouwen gemiddeld beter bekend met de voorzieningen dan mannen. Vervolgens heeft de jongere bewonersgroep relatief de minste kennis van culturele voorzieningen in de wijk. Dit zou verklaard kunnen worden omdat deze groep voor ongeveer de helft uit studenten bestaat en studenten doorgaans minder wijkgebonden zijn, vaak niet bewust voor een wijk gekozen hebben en relatief snel doorverhuizen naar andere wijken of steden. Studenten blijken ook minder kennis te hebben van culturele voorzieningen dan werkenden of gepensioneerden. Toch blijkt dat ook wanneer de invloed van studenten wordt uitgeschakeld, de jongere bewonersgroep veel minder kennis van het voorzieningenaanbod heeft. Het maakt hiervoor dus niet uit of de jongeren (tot 34 jaar) nog studeren of al werken.

Tot slot is ook het opleidingsniveau van invloed op de bekendheid met voorzieningen: hoe hoger opgeleid, hoe beter bekend. Hier blijkt de studentengroep wel van enige invloed te zijn: studenten niet meegerekend, hebben lager of middelbaar opgeleiden wat meer kennis van voorzieningen, maar nog altijd minder dan hoger opgeleiden.¹⁰

4.2 Tevredenheid van bewoners met het cultuuraanbod in de wijk

Een derde deel van de Oost-bewoners is tevreden met het cultuuraanbod in de wijk, terwijl ook bijna een derde deel aangeeft niet tevreden / niet ontevreden te zijn. De ontevreden bewoners zijn met 11% duidelijk in de minderheid. Tot slot geeft een kwart van de bewoners aan cultuur in de wijk niet zo belangrijk te vinden.¹¹

Figuur 9: In hoeverre zijn bewoners uit Utrecht Oost tevreden met het cultuuraanbod in de wijk?

Bron: Labyrinth, 2009

¹⁰ Studenten vallen (totdat de HBO- of WO-ers afgestudeerd zijn) onder de lager of middelbaar opgeleiden.

¹¹ Vaak wordt een dergelijke vraag ook positief beantwoord door mensen die maar weinig interesse hebben in cultuur. Zij zijn dan tevreden met het aanbod, ook al is dat aanbod slecht, dat is voor hen toch niet relevant. Daarom is in dit onderzoek de antwoordmogelijkheid 'voor mij is cultuur in Utrecht Oost niet zo belangrijk' opgenomen. Dit leidt tot minder vertekening onder het percentage tevreden bewoners.

In tabel 3 zijn de verbanden weergegeven tussen de diverse bewonersgroepen en hun tevredenheid met het cultuuraanbod in de wijk. Bijna een derde van de jongeren (18 t/m 34 jaar) geeft aan cultuur in Utrecht Oost niet zo belangrijk te vinden. Dit is relatief veel vaker dan dat bewoners van middelbare leeftijd of oudere bewoners dit zeggen. Ook mannen geven dit antwoord vaker dan vrouwen, een derde van de mannen is deze mening toegedaan tegen 17% van de vrouwen. Daarnaast vindt ook de groep lager en middelbaar opgeleiden cultuur in de wijk minder belangrijk dan hoger opgeleiden. Tot slot blijkt dat het ontevreden deel van de 55-plussers relatief wat groter is (15,4%) dan dit deel uit de jongere leeftijdsgroepen (10%).

Tabel 3: Mate van tevredenheid van wijkbewoners met het cultuuraanbod in Utrecht Oost, uitgesplitst naar geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau

Tevredenheid	% gemiddeld	% Man	% Vrouw	% 18 t/m 34	% 35 t/m 54	% 55 +	% Lager en middelbaar opgeleid	% Hoger opgeleid
Tevreden	32,8	31,5	33,8	29,1	38,5	37,5	28,4	35,5
Niet tevreden / niet ontevreden	31,1	23,9	37,6	29,7	35,8	28,8	29,8	32,0
Ontevreden	11,2	11,2	11,3	10,0	10,1	15,4	10,6	11,7
Cultuur in Oost vind ik niet zo belangrijk	24,9	33,3	17,4	31,2	15,5	18,3	31,2	20,8

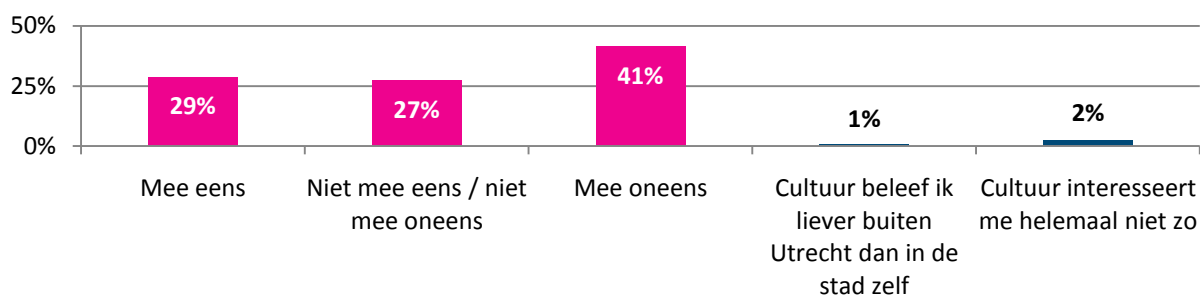
Bron: Labyrinth, 2009

* weergegeven verbanden binnen groepen zijn significant (Chikwadaattoets)

Utrecht Oost ligt dicht bij het centrum en daarom zou het zo kunnen zijn dat bewoners liever in het centrum cultuur beleven dan dat zij dit doen in hun eigen wijk, zelfs wanneer het cultuuraanbod in hun eigen wijk uitgebreid zou worden. Uit figuur 10 blijkt dat dit in meerderheid toch niet het geval is: 41% is het met de stelling oneens, terwijl 29% het hier wel mee eens is. Tevens bestaat een relatief grote middengroep, bewoners die zich wellicht wat minder met cultuur in de wijk verbonden voelen, maar hier niet afwijzend tegenover staan. De bewoners die het wel met deze stelling eens zijn, hebben relatief minder kennis van de bestaande voorzieningen in Utrecht Oost, zo blijkt uit een nadere analyse. Dit betekent niet dat zij minder vaak culturele voorzieningen bezoeken, maar voor hen is Utrecht Oost niet direct de plaats om cultuur te beleven.

Figuur 10: In hoeverre zijn bewoners het eens met de stelling:

“Ook al komen er meer culturele voorzieningen in Utrecht Oost, toch ga ik liever naar de Utrechtse binnenstad om cultuur te beleven”

Bron: Labyrinth, 2009

Uit tabel 4 blijkt dat jongere bewoners relatief liever naar de binnenstad gaan om cultuur te beleven dan oudere bewoners. Ook hier doet weer de invloed van de grote studentengroep zich gelden, hoewel ook zonder het meerekenen van studenten dit beeld blijft bestaan. Door de studentengroep echter wordt dit beeld verder versterkt. Tussen bewoners van middelbare leeftijd en 55-plussers bestaat weinig verschil: beiden zijn het overwegend oneens met de stelling. Met betrekking tot het opleidingsniveau is het opvallend dat zowel het deel dat het met de stelling eens is als het deel dat dit niet is, hoger ligt onder lager en middelbaar opgeleiden dan onder hoger opgeleiden. De verklaring hiervoor is dat de studentengroep haar invloed doet gelden wanneer het gaat om het percentage dat inderdaad liever naar de binnenstad gaat (en het dus met de stelling eens is). Wanneer studenten niet worden meegerekend, wordt een ander beeld zichtbaar: lager en middelbaar opgeleiden zijn het in dat geval veel vaker met de stelling oneens (51%) en veel minder vaak met de stelling eens (20%). Toch mag niet geconcludeerd worden dat lager en middelbaar opgeleiden (zonder de studentengroep) meer wijkgeoriënteerd zijn dan hoger opgeleiden. De juiste conclusie is dat deze groep minder centrum-georiënteerd is en over het algemeen een lagere cultuurbeleving kent dan hoger opgeleiden.

Tabel 4: Mening van Oost-bewoners uitgesplitst naar geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau, over de volgende stelling:

“Ook al komen er meer culturele voorzieningen in Utrecht Oost, toch ga ik liever naar de Utrechtse binnenstad om cultuur te beleven”

Mening over stelling	% gemiddeld	% Man	% Vrouw	% 18 t/m 34	% 35 t/m 54	% 55 +	% Lager en middelbaar opgeleid	% Hoger opgeleid
Mee eens	28,7	x	x	35,6	19,0	20,0	32,1	26,4
Niet mee eens / niet mee oneens	27,1	x	x	22,7	36,1	29,5	17,0	33,2
Mee oneens	41,2	x	x	40,2	40,8	44,8	45,0	39,6
Cultuur beleef ik liever buiten Utrecht dan in de stad zelf	0,6	x	x	0,6	0,7	1,0	1,4	0,3
Cultuur interesseert me helemaal niet zo	2,4	x	x	0,9	3,4	4,8	4,6	0,5

Bron: Labyrinth, 2009

* weergegeven verbanden binnen groepen zijn significant (Chikwadraattoets)

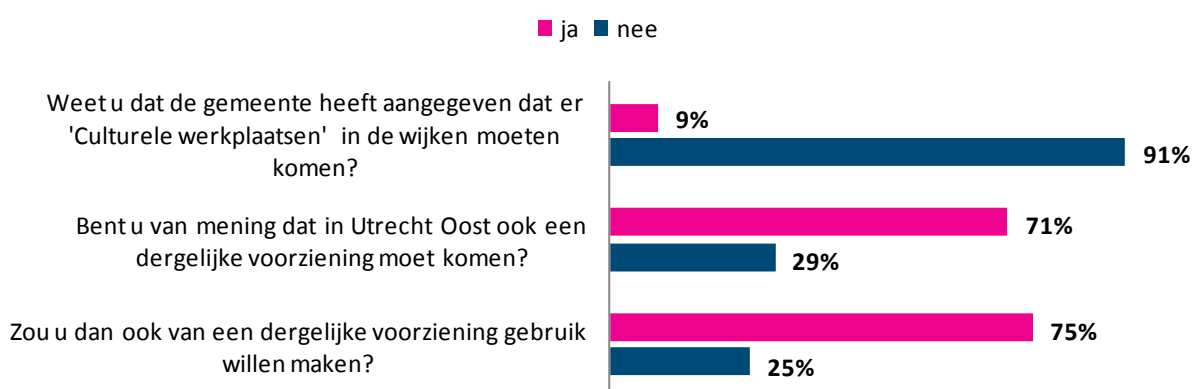
5. Culturele werkplaatsen

De gemeente heeft in de culturele nota 'De ontdekking van Utrecht (2008-2018)' aangegeven dat er Culturele werkplaatsen in de wijken moeten komen. Nog geen 10% van de wijkbewoners is hiervan op de hoogte, zo blijkt uit figuur 11. Bewoners van 55+ zijn hier relatief beter van op de hoogte dan jongere bewoners. De laatste jaren zijn er al allerlei culturele voorzieningen in de diverse wijken van Utrecht tot stand gekomen.¹² In deze culturele werkplaatsen worden professionele kunst en amateurkunst in wijkgerichte activiteiten met elkaar verbonden. De gemeente hoopt dat op deze wijze meer samenhang in de wijken ontstaat.

5.1 Mening van bewoners

Een ruime meerderheid van alle wijkbewoners (71%) is van mening dat in Utrecht Oost ook een dergelijke voorziening zou moeten komen. Van deze groep geeft driekwart aan hier daadwerkelijk gebruik van te willen maken.¹³

Figuur 11: Mening van bewoners over de (mogelijke) komst van culturele werkplaatsen in de wijk

Bron: Labyrinth, 2009

5.2 Wat zouden bewoners hier dan willen ondernemen?

Op de vraag wat bewoners hier dan zouden willen ondernemen, volgt een breed scala aan antwoorden. Regelmatig houden deze antwoorden verband met de passieve en actieve cultuurbeleving van de respondenten. De antwoorden kunnen worden opgesplitst in actieve en passieve cultuurbeleving, hoewel het voor een deel niet duidelijk wordt of het om actieve of passieve cultuurbeleving gaat. In bijlage 6 is het volledige overzicht opgenomen van de antwoorden op deze vraag. In totaal gaat het hier om de antwoorden van 50% van alle respondenten, ongeveer 300 personen.

Bewoners die actief met cultuur bezig zijn en hier ook een (betere) oefen- of presentatieruimte in de wijk voor wensen, geven relatief vaker aan dat zij ook daadwerkelijk van een culturele werkplaats gebruik willen maken. In figuur 7 in paragraaf 3.3 is per actieve culturele bezigheid weergegeven welk percentage wijkbewoners hiervoor behoefte heeft aan een (betere) oefen- of presentatieruimte in Utrecht Oost. Musiceren, film en fotografie, zang, schilderen/tekenen en dansen zijn in deze volgorde de activiteiten waarvoor bewoners de meeste behoefte hebben aan een (betere) ruimte in de wijk. Hier zou een culturele werkplaats wellicht in kunnen voorzien. Deze informatie is erg relevant voor de inrichting en het gebruik van een (mogelijk) nieuwe culturele werkplaats m.b.t. actieve cultuurbeleving van wijkbewoners. Al eerder bleek met betrekking tot passieve cultuurbeleving dat concert/muziekvoorstellingen, filmvoorstellingen, culturele evenementen en musical/theater de meest populaire activiteiten zijn, die bewoners vaker in de wijk zouden willen ondernemen bij een betere beschikbaarheid. Ook deze informatie kan leiden tot de ontwikkeling van een evenwichtig aanbod aan cultuurvoorstellingen in een mogelijk toekomstige werkplaats.

¹² Hierbij kan gedacht worden aan de Beatrixschool in Zuilen, de Stefanuskerk in Overvecht, de Sojafabriek in Oog in Al, het Marcuscentrum en Rotsoord in Hoograven en het Cultuurhuis in Leidsche Rijn.

¹³ De mening van bewoners over culturele werkplaatsen in de wijk verschilt niet significant tussen diverse bewonersgroepen. Hierbij is gekeken naar geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau. Alleen bleek (zoals in de tekst vermeld) dat 55-plussers relatief beter op de hoogte zijn van de wens van de gemeente om culturele werkplaatsen in de wijken te vestigen.

Bijlage 1: representativiteit

Een onderzoek is representatief als de achtergrondgegevens van de respondenten overeenkomen met de achtergrondgegevens van de populatie. In dat geval staat de groep respondenten model voor de populatie. Natuurlijk kan de groep respondenten nooit tot in detail de populatie vertegenwoordigen, maar dit hoeft ook niet. Het is echter wel belangrijk om te letten op die achtergrondvariabelen die invloed (zouden kunnen) hebben op het onderzoeksonderwerp. In dit onderzoek staat cultuur centraal. Het is aannemelijk om te veronderstellen dat voor dit onderwerp het geslacht, het opleidingsniveau en de leeftijd van de respondent van invloed kunnen zijn op zijn of haar mening over cultuur.¹⁴ Daarom zijn voor deze variabelen de waarden van de respondenten vergeleken met die van de populatie.

Wegen

Wanneer een onderzoek niet representatief is voor een bepaalde variabele, kan een weging worden toegepast. Wegen is een gangbare methode om de representativiteit van een onderzoek te waarborgen. Wegen is echter geen wondermiddel en hier moet voorzichtig mee worden omgesprongen. Wegen betekent dat de antwoorden van verschillende respondenten zwaarder of lichter worden meegeteld. Het gevaar van wegen is dat een te kleine groep model komt te staan voor een grote groep, waardoor de kans op onbetrouwbaarheden groot wordt. Daarom wordt in diverse literatuur over onderzoeksmethoden geadviseerd om maximaal te wegen tot 1,5 a 2 keer de oorspronkelijke waarde (of 0,5 a 1 keer).

De wegingsfactor voor een respondent uit een bepaalde groep wordt berekend door de proportie die deze groep in de populatie heeft te delen door de proportie van deze groep in het onderzoek.

Geslacht

Het onderzoek richt zich op volwassenen van 18 jaar en ouder. Van deze groep is in Utrecht Oost 54,5% vrouw. Aan het onderzoek hebben meer vrouwen deelgenomen: 64,6%. Dit verschil is significant, waardoor een weging moet worden toegepast.

Geslacht	Totaal Utrecht Oost	% Utrecht Oost	% onderzoek
18+ mannen	11.553	45,6%	35,4%
18+ vrouwen	13.810	54,4%	64,6%
Totaal 18+	25.363	100,0%	100,0%

Bron: Utrecht buurtmonitor (2008) en Labyrinth (2009)

Wegen: aandeel populatie / aandeel onderzoek

Weging mannen: 1,287

Weging vrouwen: 0,843

¹⁴ Ter vergelijking: de lengte of bijvoorbeeld de kleur ogen van een persoon zal geen of nauwelijks invloed hebben op zijn cultuurbeleving.

Opleidingsniveau

Met betrekking tot het opleidingsniveau (van volwassenen) blijkt dat aan het onderzoek relatief wat meer hoog opgeleiden hebben deelgenomen, dan dat deze groep in de populatie aanwezig is. Dit verschil is significant, waardoor een gewing moet worden toegepast.

Opleidingsniveau	% Utrecht Oost	% onderzoek
Laag en middelbaar	32,1%	26,0%
Hoog	67,9%	74,0%
Totaal	100,0%	100,0%

Bron: Utrecht buurtmonitor (2008) en Labyrinth (2009)

Wegen: aandeel populatie / aandeel onderzoek

Weging laag en middelbaar opgeleid: 1,235

Weging hoog opgeleid: 0,918

Leeftijd

Aan het onderzoek hebben relatief te weinig bewoners deelgenomen uit de jongste leeftijdsgroep (18 t/m 34 jaar). Vooral de groep 18 t/m 26 jaar is sterk vertegenwoordigd in Utrecht Oost, dit heeft te maken met het grote aantal studenten dat in de wijk woonachtig is. Ook hier is het verschil significant, waardoor een gewing moet worden toegepast.

Leeftijdsgroep	% Utrecht Oost	% onderzoek
18 t/m 34	54,32%	33,60%
35 t/m 54	27,45%	35,80%
55+	18,23%	30,60%
Totaal 18+	100,0%	100,0%

Bron: Utrecht buurtmonitor (2008) en Labyrinth (2009)

Wegen: aandeel populatie / aandeel onderzoek

Weging 18 t/m 34: 1,617

Weging 35 t/m 54: 0,767

Weging 55+: 0,596

Weging totaal

In totaal kunnen 12 verschillende groepen worden onderscheiden, met ieder een eigen weging:

12 groepen	weging
Man, lager of middelbaar opgeleid en 18 t/m 34	2,570
Man, lager of middelbaar opgeleid en 35 t/m 54	1,219
Man, lager of middelbaar opgeleid en 55 +	0,947
Man, hoog opgeleid en 18 t/m 34	1,910
Man, hoog opgeleid en 35 t/m 54	0,906
Man, hoog opgeleid en 55 +	0,704
Vrouw, lager of middelbaar opgeleid en 18 t/m 34	1,683
Vrouw, lager of middelbaar opgeleid en 35 t/m 54	0,799
Vrouw, lager of middelbaar opgeleid en 55 +	0,620
Vrouw, hoog opgeleid en 18 t/m 34	1,251
Vrouw, hoog opgeleid en 35 t/m 54	0,594
Vrouw, hoog opgeleid en 55 +	0,461

** de weging wordt berekend door de afzonderlijke wegingen met elkaar te vermenigvuldigen*

Uit een analyse van de data blijkt dat het verschil tussen gewogen en ongewogen gegevens niet groot is; het gaat hierbij vaak maar om een aantal procenten. Over het geheel bezien blijkt dat de culturele betrokkenheid in de wijk mét weging iets lager uitvalt. Dit is niet verwonderlijk, omdat de bewonersgroepen die in de respons oververtegenwoordigd waren, de groepen zijn die zich relatief wat meer betrokken tonen bij cultuur in de wijk (vrouwen en bewoners van middelbare en hogere leeftijd).

Bijlage 2. Verschil in passieve cultuurbeleving (algemeen) en bewonersgroepen

Per (passief) culturele activiteit wordt gezien of er een verband bestaat tussen de diverse bewonersgroepen en de deelname aan deze activiteiten. **Alleen wanneer er een verband bestaat, zijn de percentages weergegeven, anders staat er een kruisje. De bewonersgroep die een bepaalde activiteit relatief vaker onderneemt, is in groen weergegeven.** Het '% totaal' bestaat uit het gemiddelde van alle wijkbewoners.

Tabel 5: verbanden tussen frequentie van het ondernemen van passief culturele activiteiten en geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau

Bezoek aan...	Frequentie	% Totaal	% Man	% Vrouw	% 18 t/m 34	% 35 t/m 54	% 55 +	% Lager en middelbaar opgeleid	% Hoger opgeleid
Musical / theater / toneel	Meerdere keren p/j	34,1	34,8	33,1	x	x	x	x	x
	Een enkele keer p/j	31,4	21,0	41,2	x	x	x	x	x
	Zelden tot nooit	34,5	44,2	25,7	x	x	x	x	x
Concert / muziek	Meerdere keren p/j	48,7	x	x	x	x	x	x	x
	Een enkele keer p/j	27,6	x	x	x	x	x	x	x
	Zelden tot nooit	23,7	x	x	x	x	x	x	x
Dans	Meerdere keren p/j	8,6	4,4	11,9	5,8	11,5	12,4	x	x
	Een enkele keer p/j	14,4	9,5	18,6	11,9	21,6	13,3	x	x
	Zelden tot nooit	77,1	86,2	69,5	82,4	66,9	74,3	x	x
Cabaret	Meerdere keren p/j	12,2	x	x	12,7	15,0	8,5	x	x
	Een enkele keer p/j	22,6	x	x	27,3	16,3	18,9	x	x
	Zelden tot nooit	65,2	x	x	60,0	68,7	72,6	x	x
Film	Meerdere keren p/j	69,4	61,6	76,8	75,2	71,1	49,5	62,4	74,2
	Een enkele keer p/j	16,9	20,7	13,8	17,9	10,7	23,8	23,9	12,9
	Zelden tot nooit	13,6	17,8	9,3	7,0	18,1	26,7	13,8	12,9
Museum / tentoonstelling ((cultuur)historisch)	Meerdere keren p/j	40,7	x	x	31,0	50,7	57,1	35,6	43,8
	Een enkele keer p/j	27,9	x	x	31,0	25,0	22,9	26,5	29,0
	Zelden tot nooit	31,4	x	x	38,0	24,3	20,0	37,9	27,1
Museum / tentoonstelling / atelier / galerie (kunst)	Meerdere keren p/j	33,0	x	x	22,2	40,5	52,4	30,1	34,0
	Een enkele keer p/j	22,6	x	x	24,6	23,0	17,1	17,4	26,3
	Zelden tot nooit	44,4	x	x	53,2	36,5	30,5	52,5	39,7
Bibliotheek	Meerdere keren p/j	46,0	x	x	47,3	49,0	35,2	x	x
	Een enkele keer p/j	9,1	x	x	12,2	7,4	4,8	x	x
	Zelden tot nooit	44,9	x	x	40,5	43,6	60,0	x	x
Kunstuitleen	Meerdere keren p/j	3,9	x	x	0,9	6,0	5,7	x	x
	Een enkele keer p/j	5,2	x	x	3,3	6,7	9,4	x	x
	Zelden tot nooit	90,9	x	x	95,8	87,2	84,9	x	x
(Utrechts) archief	Meerdere keren p/j	2,5	3,6	1,9	1,2	4,1	4,8	x	x
	Een enkele keer p/j	7,8	12,0	4,5	4,9	9,5	14,3	x	x
	Zelden tot nooit	89,7	84,4	93,6	93,9	86,5	81,0	x	x
Vertelvoorstelling / poëzievoordracht	Meerdere keren p/j	2,8	x	x	x	x	x	x	x
	Een enkele keer p/j	6,3	x	x	x	x	x	x	x
	Zelden tot nooit	90,9	x	x	x	x	x	x	x
Debatavonden / discussiegroepen	Meerdere keren p/j	6,8	10,5	3,9	x	x	x	x	x
	Een enkele keer p/j	11,0	13,0	9,3	x	x	x	x	x
	Zelden tot nooit	82,3	76,4	86,8	x	x	x	x	x
Monumenten / architectuur	Meerdere keren p/j	26,1	31,4	20,3	19,8	25,7	42,5	x	x
	Een enkele keer p/j	26,0	23,1	28,6	26,5	28,4	22,6	x	x
	Zelden tot nooit	48,0	45,5	51,1	53,7	45,9	34,9	x	x
Stadswandeling	Meerdere keren p/j	18,5	x	x	x	x	x	x	x
	Een enkele keer p/j	15,6	x	x	x	x	x	x	x
	Zelden tot nooit	65,9	x	x	x	x	x	x	x
(Beelden)tuin	Meerdere keren p/j	11,7	x	x	6,1	11,5	22,6	x	x
	Een enkele keer p/j	23,2	x	x	22,7	25,7	25,5	x	x
	Zelden tot nooit	65,2	x	x	71,2	62,8	51,9	x	x

Cultuurhistorisch landschap	Meerdere keren p/j	20,8	x	x	x	x	x	15,6	23,6
	Een enkele keer p/j	19,7	x	x	x	x	x	17,9	21,4
	Zelden tot nooit	59,5	x	x	x	x	x	66,5	55,1
Culturele evenementen	Meerdere keren p/j	36,1	x	x	x	x	x	x	x
	Een enkele keer p/j	23,4	x	x	x	x	x	x	x
	Zelden tot nooit	40,5	x	x	x	x	x	x	x

Bron: Labyrinth, 2009

* weergegeven verbanden binnen de groepen zijn significant (Chikwadrattoets)

Over de verschillen in deelname aan culturele activiteiten valt veel te zeggen. We zullen hier niet verder over uitweiden, omdat dit zou leiden tot een opsomming van verschillen die eenvoudig uit het schema te halen zijn. Aan de lezers adviseren wij om die zaken na te zoeken die voor hen interessant zijn.¹⁵

¹⁵ Het feit dat er een verband bestaat, zegt nog niets over de sterkte van het verband. Hoe meer respondenten aan een onderzoek meedoen, hoe eerder verbanden tussen bewonersgroepen kunnen worden aangetoond. Wanneer in dit onderzoek geen verband kan worden aangetoond (en in de tabellen geen percentages vermeld staan), hoeft dit niet per definitie te betekenen dat er helemaal geen verband is. Dit onderzoek heeft het verband dan alleen niet kunnen aantonen, omdat de hoeveelheid respondenten te beperkt was, of omdat er inderdaad geen verband bestaat. Wellicht dat bij een uitgebreider onderzoek meer (waarschijnlijk zeer zwakke) verbanden gevonden kunnen worden.

Bijlage 3: Verschil in cultuurdeelname en bewonersgroepen

Getoetst is of er een verband bestaat tussen de frequentie van de deelname aan passief culturele activiteiten en diverse bewonersgroepen. Uit deze analyse blijkt dat er een verband bestaat tussen bewoners uit verschillende leeftijdsgroepen en van verschillend opleidingsniveau. Jongere bewoners (van 18 t/m 34 jaar) ondernemen relatief wat minder culturele activiteiten dan bewoners van hogere leeftijd. Ook bewoners met een lage en middelbare opleiding (waaronder ook de studentengroep valt) ondernemen gemiddeld wat minder vaak culturele activiteiten dan bewoners met een hoog opleidingsniveau. Tussen mannelijke en vrouwelijke bewoners bestaat geen verband, net als tussen studenten, werkende bewoners en gepensioneerden.

De toets is als volgt uitgevoerd: de respondent krijgt 1 punt wanneer hij een bepaalde activiteit meerdere keren per jaar onderneemt, 2 punten voor "een enkele keer per jaar" en 3 punten voor "zelden tot nooit". Hoe lager de score, hoe meer cultureel actief de bewoner is. De minimum score is 17 punten (de lijst bestond uit 17 culturele activiteiten), de maximum score is dus 51 (17 x 3). Door middel van de zogeheten ANOVA is getoetst of er een verschil is tussen de gemiddelde score per groep. Uit onderstaande tabel blijkt dat de score per groep behoorlijk dicht bij elkaar ligt. Omdat het onderzoek uit veel respondenten bestaat, blijkt er toch een significant verschil te bestaan tussen de cultuurdeelname van jongeren en ouderen en hoger en lager of middelbaar opgeleiden.

Tabel 6: gemiddelde score per groep voor kwantitatieve cultuurdeelname
Hoe lager de score, hoe groter de culturele deelname. Min. score is 17, max. score is 51

Groep	Score
Man	39,7
Vrouw	39,3
18 t/m 34 jaar	40,1
35 t/m 54 jaar	38,8
55 +	38,4
Lager of middelbaar opgeleid	40,3
Hoger opgeleid	39,0
Hoofdzakelijk student	40,1
Hoofdzakelijk werkend	39,1
Met pensioen / VUT	39,6
Gemiddelde score	39,5

Bron: Labyrinth, 2009

* Het verschil in score binnen de leeftijdsgroepen en naar opleidingsniveau is significant. Er bestaat dus een verband. Dit is niet het geval voor het (geringere) verschil in score tussen mannen en vrouwen en tussen bewoners met verschillende arbeidsrelaties.

Bijlage 4: Verschil in passieve cultuurbeleving in de wijk en bewonersgroepen

Per culturele activiteit wordt gezien of er een verband bestaat tussen de diverse bewonersgroepen en hun 'wens' om deze activiteiten vaker te zullen ondernemen bij meer (of een betere) beschikbaarheid in de wijk. Alleen wanneer er een verband bestaat, zijn de percentages weergegeven.¹⁶ De bewonersgroep die een bepaalde activiteit relatief vaker zegt te zullen ondernemen bij betere beschikbaarheid, is in groen weergegeven. Het '% totaal' bestaat uit het gemiddelde van alle wijkbewoners.

Tabel 7: verbanden tussen percentage bewoners dat onderstaande activiteiten vaker wil ondernemen als deze activiteiten (meer) in Utrecht Oost beschikbaar zouden zijn, en geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau

Bezoek aan...	% dat activiteiten vaker wil ondernemen	% Man	% Vrouw	% 18 t/m 34	% 35 t/m 54	% 55 +	% Lager en middelbaar opgeleid	% Hoger opgeleid
Musical / theater / toneel	24,4	18,5	28,6	x	x	x	15,5	28,8
Concert / muziek	36,8	x	x	x	x	x	27,9	41,4
Dans	10,9	4,0	16,7	x	x	x	x	x
Cabaret	16,4	x	x	x	x	x	11,9	19,5
Film	33,3	x	x	37,9	27,0	25,7	x	x
Museum / tentoonstelling ((cultuur)historisch)	16,7	x	x	13,6	18,2	23,6	10,5	19,8
Museum / tentoonstelling / atelier / galerie (kunst)	17,7	x	x	12,8	21,6	26,4	x	x
Bibliotheek	16,7	x	x	13,3	22,3	17,0	11,9	18,6
Kunstuitleen	4,4	x	x	2,1	7,4	5,7	x	x
(Utrechts) archief	3,5	x	x	x	x	x	x	x
Vertelvoorstelling / poëzievoordracht	8,9	x	x	4,6	15,5	10,5	3,2	11,8
Debatavonden / discussiegroepen	11,4	x	x	7,0	14,2	19,0	5,0	14,8
Monumenten / architectuur	15,0	x	x	10,9	16,9	24,8	x	x
Stadswandeling	14,7	x	x	10,0	21,6	19,0	10,0	17,3
(Beelden)tuin	12,9	x	x	9,1	14,8	22,6	x	x
Cultuurhistorisch landschap	10,0	x	x	7,3	9,5	19,8	x	x
Culturele evenementen	22,5	x	x	x	x	x	13,2	28,2

Bron: Labyrinth, 2009

* weergegeven verbanden binnen de groepen zijn significant (Chikwadrattoets)

Ook over bovengenoemde verschillen valt veel te zeggen. We zullen ook hier niet verder over uitweiden, omdat dit zou leiden tot een opsomming van verschillen die eenvoudig uit het schema te halen zijn. Aan de lezers adviseren wij om die zaken na te zoeken die voor hen interessant zijn.

¹⁶ Het feit dat er een verband bestaat, zegt nog niets over de sterkte van het verband. Hoe meer respondenten aan een onderzoek meedoen, hoe eerder verbanden tussen bewonersgroepen kunnen worden aangetoond. Wanneer in dit onderzoek geen verband kan worden aangetoond (en in de tabellen geen percentages vermeld staan), hoeft dit niet per definitie te betekenen dat er helemaal geen verband is. Dit onderzoek heeft het verband dan alleen niet kunnen aantonen, omdat de hoeveelheid respondenten te beperkt was, of omdat er inderdaad geen verband bestaat. Wellicht dat bij een uitgebreider onderzoek meer (waarschijnlijk zeer zwakke) verbanden gevonden kunnen worden.

Bijlage 5: Verschil in actieve cultuurbeleving en bewonersgroepen

Per culturele activiteit wordt bezien of er een verband bestaat tussen de diverse bewonersgroepen en de mate waarin zij deze activiteit ondernemen. **Alleen wanneer er een verband bestaat, zijn de percentages weergegeven.**¹⁷ De bewonersgroep die een bepaalde activiteit relatief vaker onderneemt, is in groen weergegeven. Het '% totaal' bestaat uit het gemiddelde van alle wijkbewoners.

Tabel 8: verbanden tussen het actief ondernemen van culturele activiteiten en geslacht, leeftijdsgroep en opleidingsniveau

Actief culturele activiteiten:	% dat zich met activiteiten bezighoudt	% Man	% Vrouw	% 18 t/m 34	% 35 t/m 54	% 55 +	% Lager en middelbaar opgeleid	% Hoger opgeleid
Acteren / toneel	5,5	9,1	2,6	x	x	x	x	x
Zang (van klassiek tot rap)	16,4	x	x	13,1	15,5	26,7	10,5	20,0
Musiceren (van orkest tot dj)	22,0	28,6	16,5	x	x	x	x	x
Dansen	13,7	6,9	19,7	18,2	9,5	5,7	x	x
Film en fotografie / nieuwe media	25,8	x	x	x	x	x	x	x
Schrijven / dichten	18,9	23,6	14,8	x	x	x	x	x
Debatteren in debatgroep / op bijv. congres	8,3	12,7	4,5	7,3	5,4	15,2	x	x
Schilderen / tekenen / graffiti, etc.	16,9	13,4	20,0	x	x	x	21,0	14,3
Beeldhouwen	3,6	x	x	x	x	x	x	x
Vervaardigen van kunstobjecten (anders dan beeldhouwen / schilderen)	6,4	x	x	x	x	x	9,6	4,4
Verzamelen van kunst / cultuurhistorische zaken	14,6	x	x	10,3	14,2	27,4	x	x
Geven van rondleidingen op culturele plaatsen	3,6	x	x	x	x	x	x	x

Bron: Labyrinth, 2009

* weergegeven verbanden binnen groepen zijn significant (Chikwadraattoets)

Ook over bovengenoemde verschillen valt weer veel te zeggen. We zullen ook hier niet verder over uitweiden, omdat dit zou leiden tot een opsomming van verschillen die eenvoudig uit het schema te halen zijn. Aan de lezers adviseren wij om die zaken na te zoeken die voor hen interessant zijn.

¹⁷ Het feit dat er een verband bestaat, zegt nog niets over de sterkte van het verband. Hoe meer respondenten aan een onderzoek meedoen, hoe eerder verbanden tussen bewonersgroepen kunnen worden aangetoond. Wanneer in dit onderzoek geen verband kan worden aangetoond (en in de tabellen geen percentages vermeld staan), hoeft dit niet per definitie te betekenen dat er helemaal geen verband is. Dit onderzoek heeft het verband dan alleen niet kunnen aantonen, omdat de hoeveelheid respondenten te beperkt was, of omdat er inderdaad geen verband bestaat. Wellicht dat bij een uitgebreider onderzoek meer (waarschijnlijk zeer zwakke) verbanden gevonden kunnen worden.

Bijlage 6: Invulling culturele werkplaats

Ruim twee derde van alle bewoners is van mening dat een culturele werkplaats ook een goede voorziening zou zijn voor Utrecht Oost. Van deze groep mensen geeft drie kwart aan ook daadwerkelijk van zo'n voorziening gebruik te willen maken. In deze bijlage zijn de antwoorden opgenomen van wat bewoners hier dan graag zouden willen ondernemen. In totaal gaat het hier om de antwoorden van 50% van alle respondenten, ongeveer 300 personen.

De antwoorden houden regelmatig verband met de huidige passieve en actieve cultuurbeleving van de respondenten. De antwoorden kunnen worden opgesplitst in actieve en passieve cultuurbeleving, hoewel dit niet altijd duidelijk wordt. De volgende antwoorden worden gegeven (op alfabet):

- Aanbod voor kinderen in de wijk (kids & cultuur)
- Actief dansen/dansles
- Actief deelnemen aan cursussen en eigen werk presenteren, uitwisseling met anderen in de wijk voor cultuuruitwisseling en sociale cohesie
- Actief en passief
- Actief en passief gebruik willen maken. Hangt af van aanbod
- Actief poëziewerkshops e.d. willen geven
- Actief, gezamenlijk, om de sfeer in de buurt te verbeteren of in ieder geval via die weg contact te hebben en plezier te hebben
- Actief: voor kinderen, muziek, toneellessen, creatieve dingen, wellicht in samenwerking met basisscholen en zangles, gitaarles. Passief: tentoonstelling, net als in A'dam 'affordable art fair'
- Actief: zelf optreden met mijn eigen dansgezelschap, passief: naar optreden dans, muziek workshops van dans
- Af en toe dans/muziek dingen willen organiseren voor vrienden
- Afwachten of er iets interessants te doen zal zijn.
- Alleen als je bijvoorbeeld een concert zou kunnen geven dan zou ik dat wel willen
- Allerlei culturele activiteiten
- Allerlei voorstellingen bijwonen, eventueel samen musiceren (als ik durf)
- Amateurtheater en dans
- Aquarel schilderen / schilderen, samenspelen muziek, kleine tentoonstellingen, debatten
- Atelier grootschaliger werken 2 D en 3D nieuwe en oude media
- Atelierruimte kunnen gebruiken
- Bandjes beluisteren
- Beeldend willen werken (voorkeur voor schilderen)
- Beeldhouwen/ schrijven
- Beeldhouwcursus
- Beeldhouwen
- Beeldhouwen, kookcursus
- Beeldhouwen/schilderen
- Beeldhouwles
- Bezoeken
- Bezoeken
- Bezoeken en bekijken
- Bezoeken en kijken
- Bezoeken/passief
- Bibliotheek bezoeken; activiteiten voor de kinderen zijn van belang
- Bijvoorbeeld open podia, kooklessen, musical...
- Bijwonen pianoconcerten

- Bijwonen van wijkgerichte cult.hist.lezing/kooruitvoering/etc.
- Biljarten
- Borduren, mensen helpen
- Concert klassieke muziek, jazz
- Concerten in een mooie omgeving willen geven, met goede akoestiek
- Concerten van klassieke muziek beluisteren
- Concerten, toneel bekijken, zelf optreden als muzikant, buurtfeesten
- Concerten, toneel, lezingen en tentoonstellingen bezoeken.
- Concerten.
- Creatieve cursussen, bijvoorbeeld modeltekenen
- Culturele activiteiten voor mijn kind willen hebben
- Cursus beeldhouwen volgen
- Cursus fotografie
- Cursus sieraden maken, workshop koken
- Cursus volgen, tentoonstelling bekijken, voorstelling zien
- Cursussen volgen
- Cursussen willen verzorgen
- Cursus digitale fotografie/digitale media
- Danscentrum/sportcentrum, tekenen
- Dansen
- Dansen
- Dansen
- Dansen, kunsttentoonstellingen en dans of toneelvoorstellingen bekijken
- Dansen/ piano en gitaar
- Dansen/toneel/knutselworkshops
- Dansen/zingen/tekenen
- (dans)theater maken
- De kinderen met allerlei activiteiten willen laten kennismaken
- De werken/uitvoeringen van kunstenaars bezoeken
- Debatavonden bezoeken
- Debatavonden/lezingen bezoeken
- Debatteren en een ruimte om te kunnen vormgeven (werkplaats)
- Debatten e.d. bezoeken
- Debatteren
- Dingen maken op allerlei gebieden (b.v. toneel in combinatie met muziek en landschapsarchitectuur) ambachtelijke cursussen volgen (meubels maken enz.)
- Djembéles/schilderen/dans
- Doen aan handenarbeid / pottenbakken
- Een fototentoonstelling maken/houden/bekijken.
- Een 'inloop' atelier voor keramiek
- Een (ontmoetings)plaats voor verschillende activiteiten
- Een atelier in een verzamelgebouw
- Een concert met mijn orkest geven
- Een dansvoorstelling bezoeken
- Een digitale werkplaats willen hebben in de buurt/atelierruimte
- Een fotografiecursus doen
- Een geschikte betaalbare repetitieruimte voor orkest willen
- Een keer m'n speksteenwerk exposeren

- Een kijkje komen nemen
- Een plek hebben om te schilderen in de buurt
- Een plek in utrecht oost hebben voor muziek- en danslessen voor kinderen
- Een plek willen creëren waar kinderen actief met bestaande kunst in aanraking komen
- Een sportschool zien komen, voor zowel kinderen als volwassenen
- Eerst willen weten wat er zo al samen kan gebeuren
- Eenvoudig boekbinden willen leren en bv. sierraden maken
- Elkaar ontmoeten
- Er gebruik van maken
- Even gaan kijken
- Evenementen bezoeken, danslessen volgen, tentoonstelling bekijken
- Exponeren
- Exposities/ateliers van wijkgenoten die schilderen of beeldhouwen of ceramiek maken bezoeken of concerten bijwonen (muziekschool in de wijk bijv.)
- Film, fotografie, beeldhouwen, schilderen
- Filmavonden bezoeken
- Filmhuis;bibliotheek;ruimte voor creatieve cursussen
- Filmstudio gebruik maken
- Foto's tentoonstellen
- Foto expositie
- Fotofaciliteiten of muziekstudieruimte
- Fotografie cursus of iets met muziek of zelf trainingen geven
- Fotografie tentoonstelling
- Gaan kijken
- Gaan kijken/luisteren
- Gebruik kunnen maken van een filmstudio/ werkplaats voor fotografie, nieuwe media
- Georganiseerde dingen
- Gezamenlijk schilderen, cursus schrijven, groepslessen
- Gezellig samenzijn, dansen, een mooi terras in het Wilhelminapark, een kinderboerderij, ontmoetingsplek voor jong en oud
- Goede sfeer wil ik wel proeven
- Hangt af van het aanbod
- Hier willen beeldhouwen! Ook fijn zou zijn theater, dans en muziekvoorstellingen.
- Hoeft voor mij alleen als het een bestaande gap invult en die ervaar ik nu niet
- Huiskamerconcerten van klassieke muziek bijwonen
- Iets culinairs doen
- Iets met kinderen (goedkoop)
- Iets met muziek doen
- Iets met schrijven doen
- Ik kan duizend dingen bedenken. Koffie drinken met mijn straat. Koffie drinken met een andere straat. Tentoonstelling: wat maak ik! en weer doorgeven aan de volgende. Delen van kennis.
- In een fotografiestudio werken; schilder- en beeldhouwwerk van anderen zien; ruimte om grafische technieken (m.n druktechnieken) te beoefenen.
- Incidenteel van oefen- en voorstellingsruimte gebruik willen maken.
- Indien mogelijk huren als oefenruimte voor het koor
- Inloopavond (dat je je niet hoeft in te schrijven/gratis) over verschillende culturen, soort van informatieavond/presentaties
- Inspiratie opdoen en van elkaar leren
- Jamsessies (jazz)

- Jeugdtheater en toneel
- Jongeren stimuleren gebruik ervan te maken
- Kan niet allemaal in dit hokje, ranjaconcerten organiseren, foto-expositie
- Kennis maken met het werk van wijkgenoten
- Kennis maken met kunst in oost
- Kennismaken met amateurfotografen (digitale fotografie)
- Keramieken
- (Kinder-)voorstellingen/concerten, beeldende kunsttentoonstellingen
- Kleine voorstellingen, concerten en tentoonstellingen
- Komen kijken
- Komen kijken
- Komen kijken naar mooie tentoonstellingen of experimentele uitvoeringen
- Kookworkshops geven
- Kookworkshops o.a. voor kinderen, ook voor volwassenen, gezond en lekker eten
- Koorrepetities en -uitvoeringen
- Koor,exposities, culinair
- Creatieve workshops geven en volgen
- Kunst bekijken
- Kunst en schrijfactiviteiten organiseren
- Kunst kijken
- Kunst kijken, beeldende kunst maken (fotografie/tekenen/schilderen/dans)
- Kunst ontmoeten en kunst maken
- Kunstexposities bezoeken, cursus volgen
- Kunstuitingen bekijken / beluisteren voor eigen inspiratie
- Kunstuitingen maken of bezoeken
- Leerlingenconcerten organiseren, community art op muzikaal gebied
- Lesgeven, zingen in een koor
- Lezingen bezoeken van schrijvers die ik boeiend vind
- Lezingen organiseren
- Lezingen, concerten, evenementen, tentoonstellingen willen bijwonen. Meedoen aan workshops zang, musiceren of schrijven.
- Lezingen, klassieke muziek, cultureel café of iets dergelijks; debatcentrum of een zaal waar schrijvers over hun boek komen vertellen. Beetje een mix van aanbod waar je op een laagdrempelige manier in de wijk naar toe kunt.
- Lezingen, voordrachten en concerten bezoeken
- Literaire avonden willen hebben, bv. auteurs uitnodigen of literaire discussies willen hebben.
- Literaire lezingen, beeldhouwen en mozaïekcursussen, zangkoor Utrecht Oost
- Ltho/ets/druk werkplaats en/of media werkplaats/dans
- Meer kunstruimte/werkplaatsen/ateliers
- Meer willen weten over de geschiedenis van deze wijk.
- Mening uitwisselen, oefenruimte voor jammen
- Met buurtgenoten culturele activiteiten doen/bijwonen
- Met de band oefenen, jamsessie etc.
- Met mijn band
- Met name bezoeken voor passieve cultuurbeleving, wellicht ook vrijwilligerswerk
- Mijn organisatie Dansimprovisatie Utrecht willen onderbrengen. daarbij het opzetten/deelnemen/beleven van culturele evenementen
- Misschien
- Misschien, ligt eraan

- M'n foto's tentoonstellen; kleine tentoonstellingen bezoeken van van allerlei soorten kunst
- Musiceren
- Muziek maken, eventueel horen. Houtbewerking
- Muziek, dans of cabaret voorstellingen bijwonen en kunst/atelier bezoek. Een culinair evenement lijkt mij ook wel wat.
- Muziek, dans, voordracht, feesten
- Muziek/jamsessies willen zien
- Muziekles en dansles
- Muziekles, schilderles of bibliotheek
- Muziekoefenruimte
- Muziekuitvoeringen
- Muzikanten en kunstenaars uit de wijk willen horen/zien
- Naar eenmalige cursussen/workshops
- Naar lezingen/presentaties willen gaan
- Nou ja, in het verleden zou ik met een koor daar gebruik van gemaakt hebben.
- Nu nog geen idee; pas als ik over 3 jaar niet werk te bezien
- Oefenruimte drummen
- Oefenruimte gebruiken,meedoen aan manifestatie
- Oefenruimte, klein concertpodium, expositieruimte
- Oefenruimtes voor muziek of activiteiten die nu in buurtcentra gegeven worden uitoefenen
- Om te kijken (passief)
- Onderzoeken of er iets voor mij bij is, prettiger als het dichterbij mijn huis is.
- Ontmoeting gelijkgestemden; eventueel organisatorische activiteiten
- Ontmoetingsplaats van verschillende kunsten
- Op een passieve manier cultuur willen beleven.
- Op het gebied van toneel een workshop
- Optreden met verhalen,poëzie en beeldende kunst
- Optreden Repetitie
- Optreden, workshop geven
- Optredens: dans, zang, muziek, toneel...kunst
- Passief cabaret en toneel willen bezoeken
- Passief cultuur beleven
- Passief deelnemen, voorstellingen of workshops van het een of ander
- Passief en actief schilderen en feedback, workshop, fotografie etc.
- Passief: allerlei soorten kunst, dans, workshops; instrument bespelen, beeldhouwen, schilderen, improviseren
- Passief: expositie van kunst, schilderijen, foto's
- Passief: kijken wat het aanbod is
- Passief: kindertheater, ook voor de jeugd. Tentoonstelling: beeldende kunst. Cursussen over kunstgeschiedenis, bijv. "moderne kunst", "Utrechtse kunst"
- Passief: tekeningen, schilderijen, beeldende kunst, actief: presenteren eventueel in de toekomst schilderijen
- Passief: tentoonstelling over geschiedenis, kunst, architectuur, actief: piano oefenen
- Passief: tentoonstelling, historische zaken, moderne kunsten, fotografie
- Passief: tentoonstellingen, muziekvoorstelling
- Passief: voorstelling cabaret, toneel, dans en workshop over schrijven
- Passief: voorstelling van muziek, dans, toneel en actief: workshops voor de kinderen, bijv. toneel, voor ouderen: muziek uit verschillende culturen of de manier van leven uit andere culturen
- Passief: voorstelling/tentoonstelling bezoek

- Passief: voorstellingen zang, dans & tentoonstellingen schilderijen en foto's
- Passief: voorstellingen, toneel, film en tentoonstellingen
- Passief: workshop over nieuwe media/tekenen
- Passief: workshops drums, multiculti koken, voorstelling over van alles, maakt niet uit
- Passief: zou niet zo gauw weten wat
- Passieve cultuurbeleving => brede interesse
- Passieve cultuurbelevingen
- Presentatiefaciliteiten en open podia voor klassieke muziek, muziektheater en zang
- Presentaties en discussies over welzijn en milieu in Oost
- Repeteren met een orkest
- Repeteren voor theater en zang weer oppakken
- Repetitieruimte voor muziek, vrije dansgelegenheid
- Ruimte om saxofoon te kunnen oefenen, woon op veel te gehorige flat
- Ruimte voor hobby/werk in de nieuwe media etc.
- Ruimtes om muziek te studeren en te repeteren, concertpodium
- Samen met anderen creatief bezig zijn
- Schildercursus
- Schildercursus en ruimte
- Schilderen
- Schilderen
- Schilderen in ateliers
- Schilderen of experimenteren met klei
- Schilderen, andere creatieve cursussen
- Schilderen, beeldhouwen, muziek, zang, tuinieren
- Schilderen, bij een koor
- Schilderen, tekenen, fotografie
- Schilderen, zingen, expositieruimte
- Schilderen/leeskring/dansen en zingen.
- Schilderen/tekenen/muziek
- Schilderen/toneel
- Sowieso even kijken
- Sowieso even kijken
- Straattoneelstuk met de buurt
- Studioruimte
- Teken
- Teken en schilderen
- Teken/schilderen/muziek
- Tentoonstellingen bezoeken
- Tentoonstellingen bezoeken
- Tentoonstellingen, muziekkavonden, diverse culturele uitingen
- Textiele werkvormen
- Theater willen zien
- Theater, film, concerten bezoeken
- Toehoorder zijn
- Toehoorder zijn
- Toneel kijken, volksdansen
- Uitwisseling met professionelen en het bekijken (van hun werk)
- Van alles een beetje, als het laagdrempelig is, passief: tentoonstelling over allerlei zaken

- Vergaderen, debatteren, werkplaats
- Verplichte vraag die ik niet direct kan beantwoorden
- Video kunst tonen
- Voor (allochtone) vrouwen lessen voor borduren/naaien
- Voor stage lopen, workshops organiseren
- Voorstellingen bekijken; muzieklessen volgen, in een projectkoor zitten, schrijvers uitnodigen, combi: eten en muziek luisteren, enz, enz,
- Voorstellingen geven & kinderen op een actieve manier kennis laten maken met muziek en instrumenten
- Voorstellingen of tentoonstellingen bezoeken
- Voorstellingen/tentoonstellingen bezoeken
- Wat oefenruimte willen hebben
- Wat zich aan dient
- Weet ik nog niet
- Weet ik nog niet
- Weet ik nog niet
- Weet ik nog niet, denk aan workshops
- Werkplaats, podium, debat en vergaderruimte
- Wijkgericht cultuuraanbod, cursussen, evenementen, voorstellingen
- Willen dat het Kaasschaafcollectief in Oost blijft
- Willen kijken (passief dus)
- Willen, dat er lezingen worden georganiseerd.
- Workshop fotografie
- Workshop over schrijven volgen
- Workshops
- Workshops en expositie
- Workshops geven
- Workshops taijiquan (tai chi) willen geven
- Workshops volgen
- Workshops volgen, fotografie/boetseren
- Workshops/tentoonstellingen, culinaire workshop, workshop fotografie: passief
- Zang
- Zangcursus volgen, saxofoonles krijgen, algemene muziek voor kinderen
- Zelf creatief bezig zijn.
- Zingen in een koor
- Zingen in een koor
- Zingen/ dansen (voor hele gezin) creatieve workshops
- Zowel actief als passief
- Zowel professionele als amateurkunst
- Zowel workshops/ cursussen als passieve cultuurbeleving als een tentoonstelling of filmbezoek